

چاپی چوارم

به سه ره هاتی پیغه مبه ران

له ئاده م پیغه مبه ره وه تا موحه مبه د پیغه مبه ر

ئاماده کردنی: هیوا عبدالرحمن

سه لانی
خودایان
له سه ریت

معلومات

زور به خيرين بۇ گروپ چاتى كتيخانه ي PDF
ليزىر نالوگورى باشتىن كتيبه كان ده كين به فايلى PDF
المزيد

t.me/ktebkhanaaypdfgroup

رابطہ الدعوة

له لايه ن

(محمد عبدالرحمن)

به pdf كراوه

الإشعارات

معلقة

إضافة أعضاء

مہ لاس
خود ایا
لہ سریت

لہ نادم پیغمبر دود تا محمد پیغمبر

بہ سہرہاتی پیغمبران

نامادہ کردنی: هیوا عہ بدور رحمان

ناوهندی روشنبیری ئادیبان

په روڼه پوهنې کلتوري ادارې مېلا محمد

تېلېفون: سلېماني، شهزادي لېبراهيم پاشا، د لکه ي گوز، کونړ، ژباړه ناوهندي روڼه پوهنې کورنۍ

په پښتو: 07701974656 - 07501590032 - 07731974646 - 07501606369

Email: bookadiban@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/bookadiban/>

ناسنامه ي کتب

ناوېشان: ده سره غاټې پټه مېړوان

نووسين و ناماده گردنې: هيو ا غه بدورره حمان

سأبه: نابني

نوره ي چاپ: چاپي سيمه م

ديزاینې بهرگ و دهق: نارام مهلا محمد

په خشانگه: ناوهندي روشنبيري ئادیبان

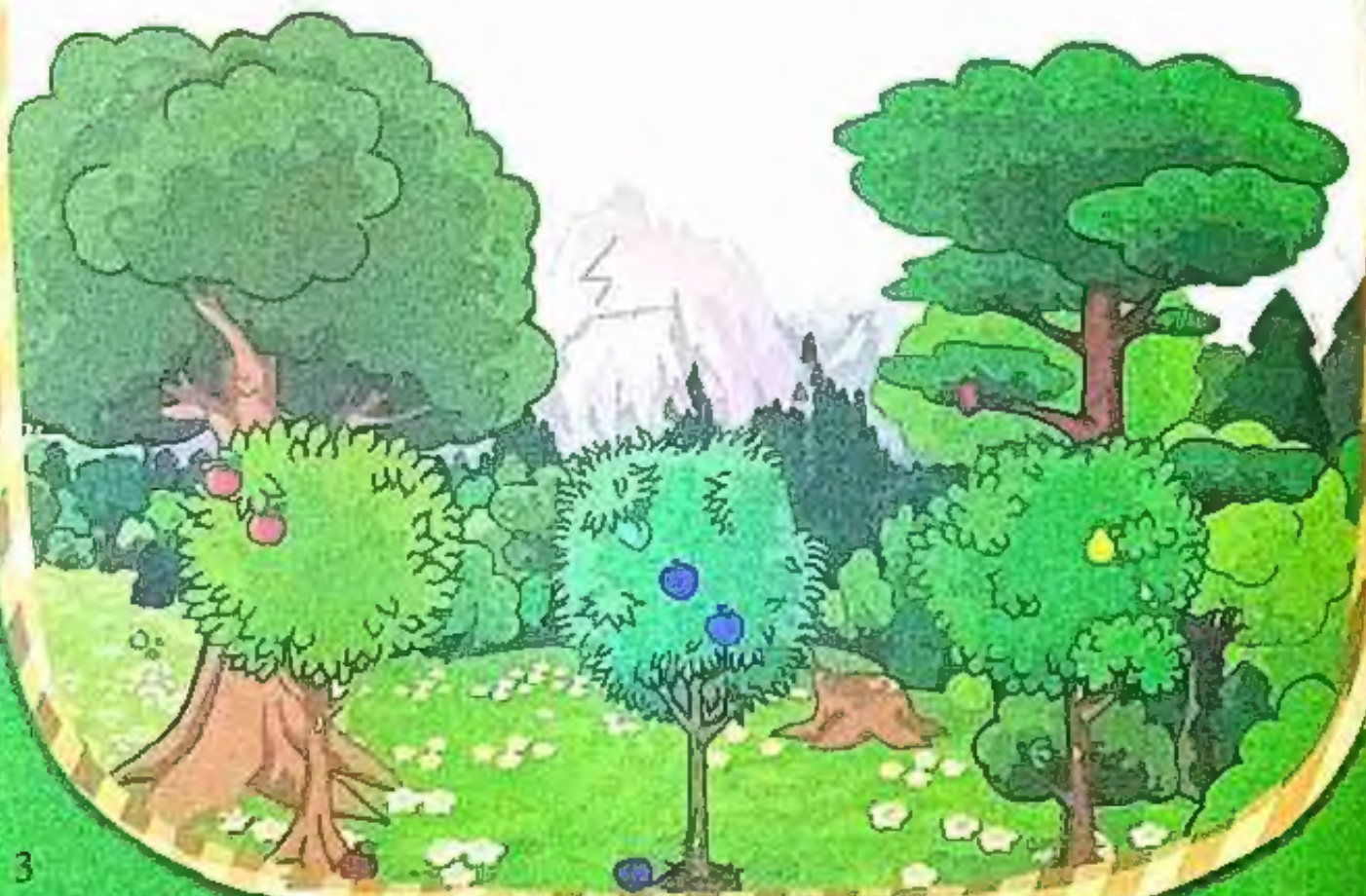
له په روڼه پوهنې کلتوري ادارې مېلا محمد، د ژباړه ي سپارښت
(1323) سالی (2017) په دواړه نه هم کتبه له بلاو کړاوه کانی
ناوهندي روشنبيري ئادیبان، غاټې له چاپدان و کړي پکړدسي
پارېس دواړه په ناوهندي روشنبيري ئادیبان

چیرۆکی ئادەم پیغمبەر

خوای گەوره هەوالی بە فریشتەکان دا کە دەیهوێت مەرۆف لەسەر زەوی دروست بکات، ئەوانیش وتیان: خوای گەوره تۆ مەرۆف لەسەر زەوی دروست دەکەیت کە خراپە لەسەر زەویدا بڵاودەکاتەوه؟ خوای گەورهش فەرمووی من شتێک دەزانم کە ئێوه نایزان.

خوای گەوره فەرمانی بە فریشتەکان کرد کە بڕۆن هەندێک خاک خۆل کۆبکەنەوه، پاشان ئەو خاک و خۆلەیی لە گەڵ ئاودا تێکەڵکرد و قورئیکی لێ دروست بوو، لەو قورەش مەرۆقیکی دروستکرد، پاشان رۆحی کرد بە بەری ئەو مەرۆقهدا و بەم شیوهیهش خوای گەوره ئادەمی دروستکرد.

خوای گەوره ویستی هەندێک لە حیکمەتەکانی دروستکردنی ئادەم پیشانی فریشتەکان بدات، بۆیه ناوی هەموو شتەکانی فێری ئادەم کرد.

ههروه‌ها وینه‌ی نه‌و شتانه‌شی پیشانی فریشته‌کاندا و

فهرمووی: ناده‌ی ناوی نه‌و شتانه‌م پی بلّین، بویه‌ئه‌وانیش که ناوی

شته‌کانیان نه‌زانی، هه‌موویان وتیان: خودای گه‌وره‌تۆ پاک و بی‌گهردیت و

ئیمه‌هیج شتیک نازانین ته‌نهما نه‌هیت که خۆت فیرمان ده‌که‌یت، هه‌ر

تۆ خۆت زانایت و له‌هه‌موو کاریکدا خاوه‌ن حیکمه‌تیت.

ناده‌میش له‌لای فریشته‌کان ناوی شته‌کانی وت، فریشته‌کانیش سه‌ریان

سورما که ئاده‌م نه‌و هه‌موو شته‌ده‌زانیت و ئه‌مان نایزان. خوای گه‌وره‌ش

فهرمووی من هه‌موو نه‌و شتانه‌ده‌زانم که ئیوه‌نایزان.

پاشان خوای گه‌وره‌به‌فریشته‌کانی فهرموو سوجده‌بو ئاده‌م ببه‌ن ﴿دیاره

نه‌و سوجده‌یه‌سوجده‌ی ریزبووه﴾، ئه‌وانیش سوجده‌یان بو ئاده‌م برد ته‌نهما

ئیبلیس نه‌هیت، که خۆی به‌گه‌وره‌زانی و بی‌فه‌رمانی خوای گه‌وره‌ی کرد.

خوای گه ورهش له ئیبلیدی پرسی: «له کاتیکدا که

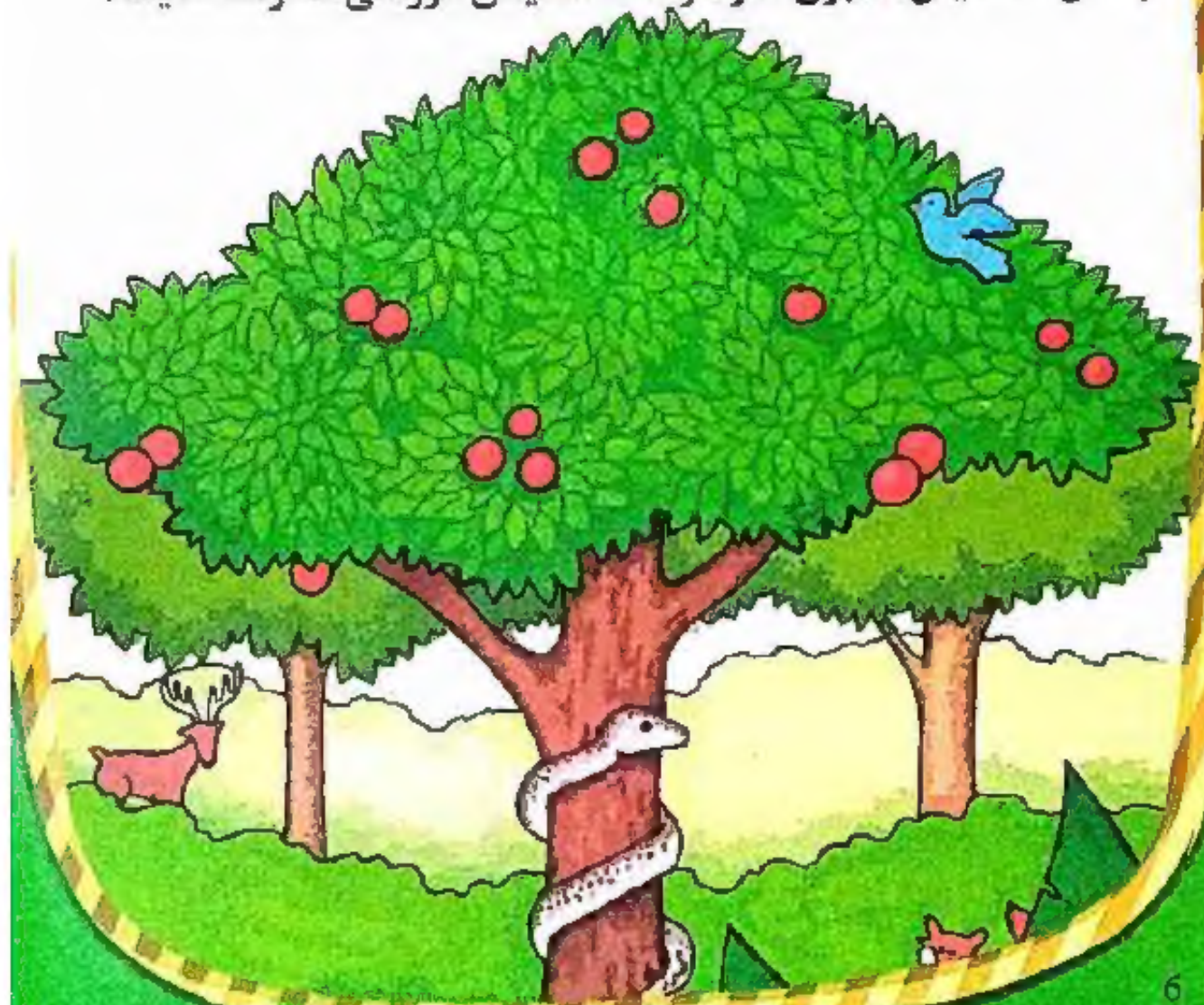
خۆی باشتەر ده زانییت» و فه رمووی: بۆچی سو جدەت بۆ ئادەم نه برد؟

ئیبلیدییش وتی: چونکه تۆ منت له ئاگر دروستکردوو و ئادەمیش
له قور دروستکردوو، ئاگریش له قور باشتەر، خوای گه ورهش نه فرینی
له ئیبلید کرد و له ره حمەت و میهره بانی خۆی ده ریکرد، ئادەمیش له
به هه شتدا ده ژیا و پاش ماوه یه ک هه ستی به ته نیایی ده کرد، بۆیه خوای
گه ورهش «حه ووا» ی هاوسه ری بۆ دروستکرد، تا کو له به هه شتدا ژیا نیکی
خۆش بژین و دلخۆشبن، خوای گه وره له به هه شتدا هه رچی خواردن
و خواردنه وه کان بوو بۆی هه لاکردن ته نها خواردنی به رو بوومی یه ک
دره خت نه بیّت که لێی قه ده غه کردن، چونکه بهر تو و پهی خوای
گه وره ده که ون، ئاگاداریشی کردنه وه که ئیبلید دوژمن تانه
و خۆتانی لێ به دوور بگرن.

ئىبلىس ئىش ئەم ھەلەى قۆستەوہ بۆ ئەوہى ئادەم

و ھەووا لەخشتەبەرئىت، بۆيە بە ئادەم و ھەوواى وت: ئەوہ
درەختى نەمرىيە و ھەركەسپك لەو درەختە بخوات ھەرگىز نامرئىت،
ئەوانىش لەبىريانچووہوہ كە ئىبلىس دوژمنىانە، بۆيە سەرپىچى خواى
گەورەيان كرد و لە درەختە كەيان خوارد، بەمەش خواى گەورە لە بەھەشت
دەريگردن و فەرمانى پىكردن كە دابەزنە خوارەوہ بۆ سەر زەوى، ئادەم و
ھەووايش زۆر پەشيمان بوونەوہ و داواى لىخۆشبوونىيان لە خواى گەورە كرد،
خواى گەورەش لىيان خۆشبوو و ئاگادارى كردنەوہ كە شەيتان دوژمنانە و
ھىماى شەرى و خراپەيە، چونكە ئەو بووہ ھۆى ئەوہى لە بەھەشت دەركران.
پاشان ئادەمىش ﷺ بۆى دەركەوت كە شەيتان دوژمنى سەرسەختيانە.

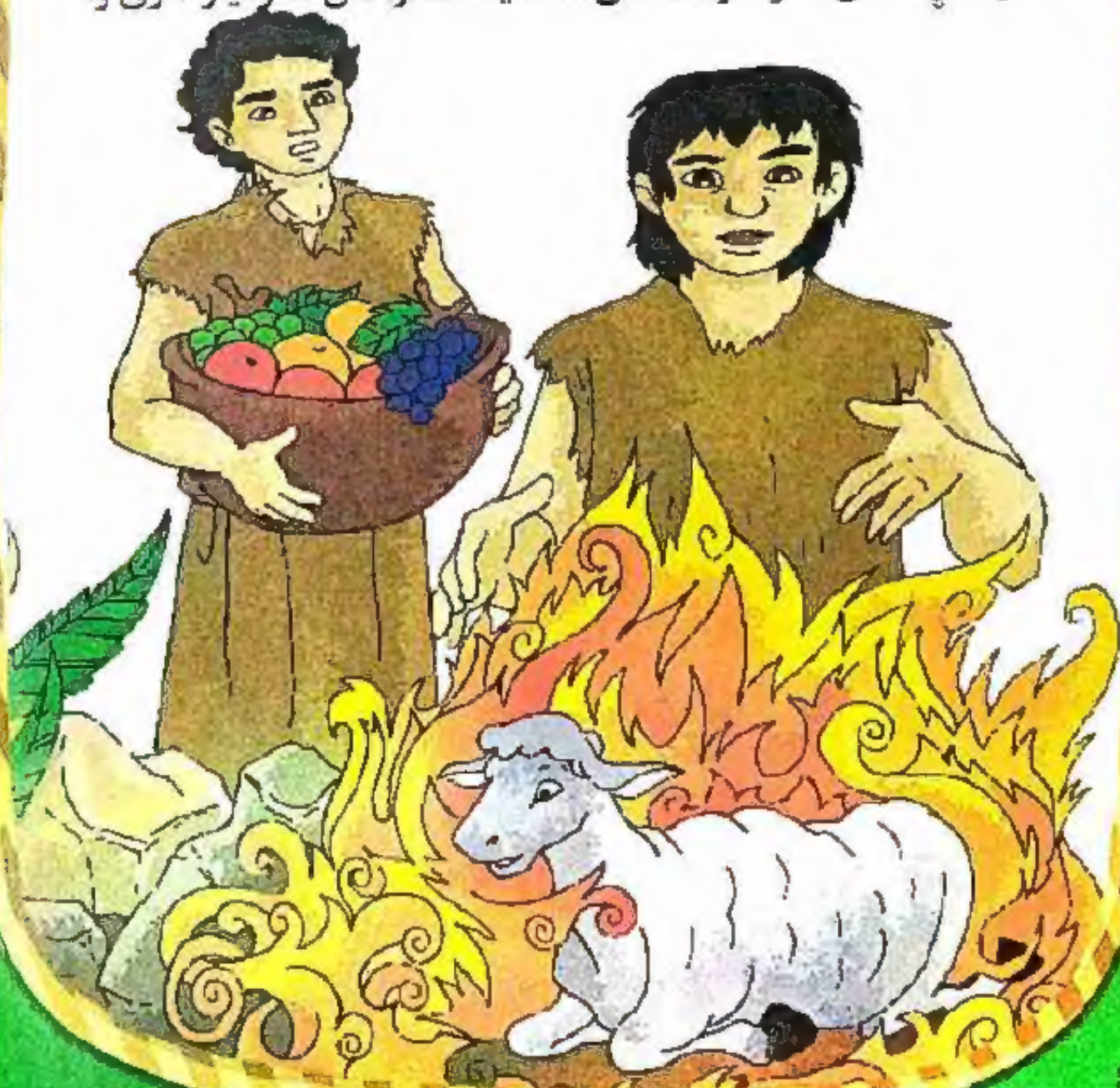

بهمهش سه‌ره‌تای ژیان له سه‌ر زه‌ویدا ده‌ستیپێکرد و
 خوای گه‌وره‌ چه‌ند منداڵێکی به‌ ئادم و جه‌ووا به‌ خشی، دوو کوریان
 هه‌بوو، یه‌ کێکیان ناوی «هابیل» و ئه‌وه‌ی تریان ناوی «قابیل» بوو،
 هابیل که‌سیکی چاکه‌خواز و نه‌رم و نییان بوو، به‌لام براکه‌ی که‌سیکی
 شه‌ره‌نگیز و خراب بوو و کێشه‌ی له‌ گه‌ل هابیلدا دروستده‌کرد.
 پاشان هه‌ریه‌ کێکیان بو‌نزی که‌بوونه‌وه‌ له‌ خوای گه‌وره‌ قوربانییه‌ک پێشکه‌ش
 ده‌که‌ن، هابیل خاوه‌نی رانه‌ مه‌ریک ده‌بێت، قابیلیش خه‌ریکی کشتوکاڵ
 کردن ده‌بێت، بو‌یه‌ هابیل که‌ خاوه‌نی دلێکی باشه‌.
 باشترین و قه‌له‌وترین مه‌ر ده‌هێنێت و قابیلیش ئه‌و گه‌نم و کشتوکاڵه‌ی
 کردوو به‌ تی به‌شیکی خراپی ده‌بات بو‌ قوربانیکردن بو‌ خوای گه‌وره‌.

خوای گه ورهش به شه باشه که ی هابیل و مرده گریټ
و ئه وه ی قابیل و مرنا گریټ که به شتیکی خراپه، دوای ئه وهش
شه یتان قین و چه سادته ده خاته دلی قابیل و ئیره یی به رامبهر
به براکه ی زیاتر ده کات و رقی لیی ده بیته وه.

له کوټاییدا قابیل هه ره شه له براکه ی ده کات و پیی ده لیټ:
ده تکوژم. هابیلیش زور به هیمنی ده لیټ: ئیمه براین ئه گهر
تو هه ره شه ی ئه و کاره له من ده که یت ئه و من هه رگیز کاری وا

ناکەم، بۆیە لە کوێتاییدا قابیلی خراپ و شەرەنگێز
 ھابیل دەکوژیت. دوای ئەو کرە پەشیمان دەبێتەو و زۆر
 خەمبار دەبێت و نازانیت چی لە لاشەکەی بکات، خوای گەرەش
 دوو قەلەرەش دەنێریت کە شەریان دەبێت و یەکیان ئەوێ
 تریان لەناودەبات، پاشان بە دەنووکێ و بە قاچەکانی چالێکی بۆ
 ھەڵدەکەنیت و دەیشاریتەو، قابیلیش لەمەوێ فێردەبێت کە چالێک
 ھەلبکەنیت و لاشە ی براکە ی بشاریتەو.

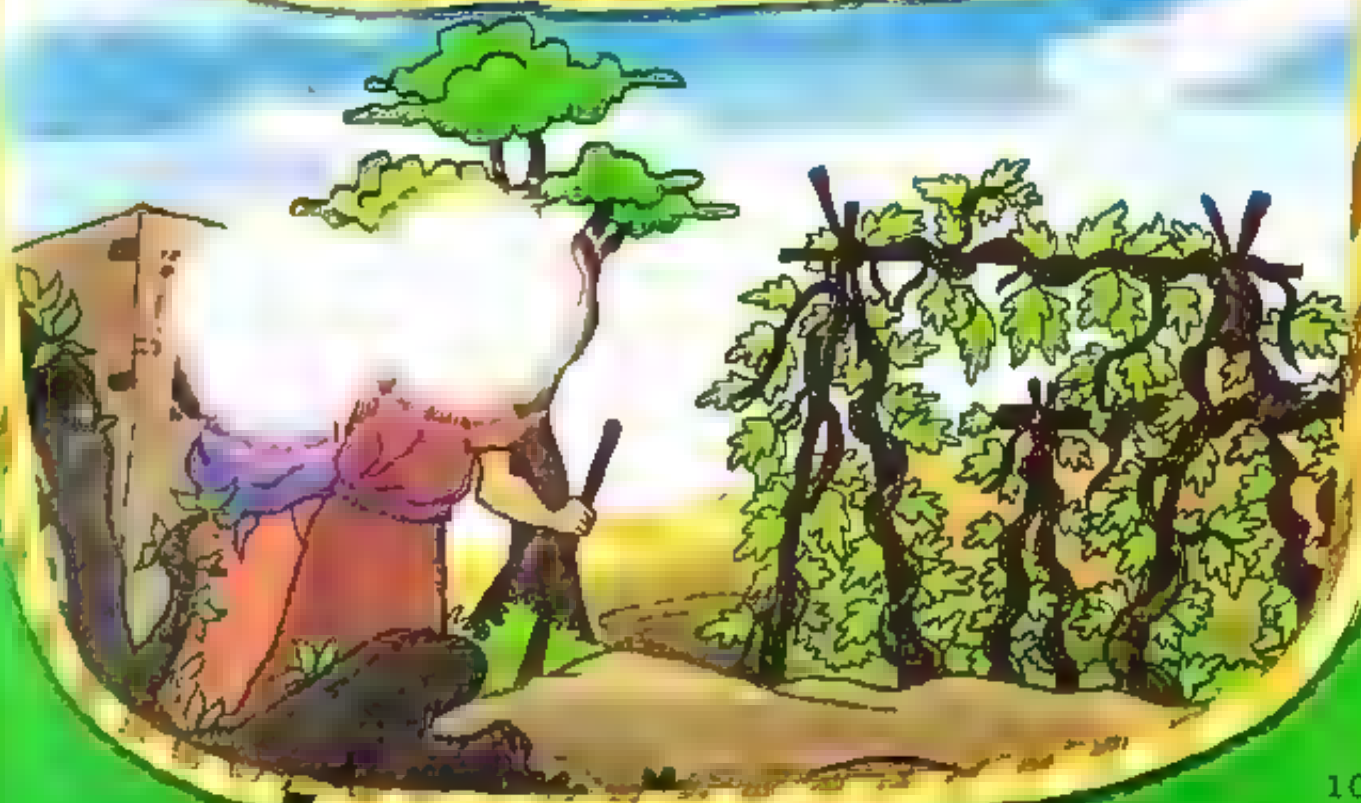
ئەم کارە ی کە قابیل ئەنجامی دا یە کەم کاری خراپە بوو لەسەر زەویدا
 ئەنجامدرا.

کاتیڭ ئادەم پېغەمبەر ﷺ ئەم ھەوالەي بیست زۆر

خەمبار و خەفەتبار بوو کە یەکیڭ لە کورەکانی کاریکی و خراپی
نەجامداوە و شەیتان فریوداوە. ھەروەھا قابیلیش دوای ماوەیەك
دەمرۆت.

دواتر خوای گەورە کۆمەڵتیک منداڵی باش بە ئادەم پېغەمبەر
دەبەخشیت و تەمەنیکێ درێژ دەژی و بەردەوام ئامۆزگاری منداڵەکانیشی
دەکات، پاشان لە کوتایی و لە سەرەمەرگیدا ئادەم پېغەمبەر
منداڵەکانی کۆدەکاتەو و ھەمدیک و ھەسیەتیان بوو دەکات کە سوودی
بوو دنیا و قیامەتیشیان دەبیت و ئاگاداریان دەکاتەو کە سەرپێچی
فەرمانەکانی خوای گەورە نەکەن و گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری خوای
گەورە بن. دواتریش ئادەم ﷺ کۆچی دوایی کرد.

چیرۆکی نووح پیغمبەر

پاش تێپه‌ربوونی ماوه‌یه‌ك دواى كۆچى دواى ئاده‌م
 پیغمبەر. چەند كەسێك هه‌بوون كه پیاوچاك بوون و ناوبانگیان به
 چاكه‌كارى ده‌ركردبوو و خه‌لكى زۆر خوشیان ده‌ویسن، دواى كۆچى
 دوایان خه‌لكى زۆر خه‌مباربوون، بۆیه‌ بریاریاندا په‌یکه‌ریان بۆ دروست
 بکه‌ن، پاشان چەند نه‌وه‌یه‌ك دواى ئه‌وان هاتن و پڕۆیشتن، ئیتر چەند
 نه‌وه‌یه‌كى هاتن كه‌وتنه‌ په‌رستنى ئه‌و بتانه‌ و په‌رستش و عیباده‌تیان
 بۆ ده‌کردن و بت په‌رستنى بڵاوبوووه‌. هه‌زهره‌تى نووحیش. كه‌سێكى
 به‌رێز بوو له‌ ناو گه‌له‌كه‌ى خۆیدا و بیرى ده‌كرده‌وه‌ كه‌ نه‌كه‌وتنه‌ ئه‌و
 گومرایى و سه‌رلێشێواوییه‌ى گه‌له‌كه‌ى، بۆیه‌ خواى گه‌وره‌ خستیه‌ سه‌ر
 رێگه‌ى راستى خوداناسین و په‌يامى بۆ نارد و وه‌كو پیغمبهرى خۆى
 هه‌لیبژارد و په‌وانه‌ى كرد بۆ گه‌له‌كه‌ى.

ئەو ھېش لەو کاتەدا بوو کە خەلکی کەوتبوونەت پەرستی و
 خۆی گەورەیان بە تەنھایی نەدە پەرست و بە تەواوەتی گومرا بوو بوون.
 خۆی گەورە لەبەر ئەو نوحی ھەلەبژارد کە دەولەتمەند بوو یان
 دەستەلاتدار بوو، نەخێر، تەنھا لەبەر ئەو بوو کە خاوەنی دڵیکی پاک بوو و.
 کەسپیکیش بوو کە بەردەوام لە ھەموو کاتەکانی خواردن و حواردنەو
 و لەبەرکردنی پۆشاک و چوونەدەرەو لەمال و گەرانەو ھەوێ بوو مالهو، بە
 بەردەوامی سوپاسی خۆی گەورە دەکرد، خۆی گەورە ناردی بوو ئەو ھەوێ کە
 خەلکی بانگ بکات بوو پەرستی خۆی گەورە بە تەنھایی تاکو ھاوێ بوو
 خۆی گەورە دانەنێن.

نوح پێغەمبەریش ﷺ بانگەوازی بوو گەلەکە دەکرد تاکو خودا بپەرستن
 و واز لە بتەکان بهێنن، نامۆزگاری دەکردن و دەیوت بێر بکەنەو و سەیری
 دەستەلاتەکانی خۆی گەورە بکەن.

ههروهه ها بو ماوهی نزبکهی ههزار سال به بهردهوامی
 و به شهو و پژ و به نهینی و به ناشکرا به بیوچان و ماندوووون
 داوای له گهلهکهی دهکرد و بانگی دهکردن بو لای خوای گهوره و ریگهی
 راست و دروست و له فیلهکانی شهیتان ناگاداری دهکردنهوه که ئیتر واز له
 بت په‌رستی و له هه‌نگاوه‌کانی شهیتان به‌هینن و شوینی نه‌که‌ون.
 جگه له که‌میکی خه‌لکی نه‌بی‌ت زۆری گه‌له‌که‌ی شوینی نه‌که‌وتن و
 وه‌لامیان نه‌دایه‌وه و درایه‌تیشیان ده‌کرد، ته‌نانه‌ت ژنه‌که‌یشی و یه‌کیک له
 کوره‌کانیشی بروایان پی نه‌هینا، نه‌وانه‌ی که بروایان پی نه‌ده‌کرد ده‌یانوت:
 که ته‌نها که‌سانی هه‌زار و لاواز شوینی تو که‌وتوون، ئیمه بروات پی ناکه‌ین
 و شوینکه‌وته‌ی تو نابین.

ئەگەر دەنەوېت ئېمەش شوئىنى تۆ بکەوين
 ئەوا دەبېت ئەو ھەزار و لاوازنە دەربکەيت، لە کاتیکدا
 راستيان نەدەکرد، چونکە تەنھا دەیانوبست شوئىنکە و نووانى نوح
 پېغەمبەر ﷺ کەم بکەنەو و کەس شوئىنى نە کەوئت.
 ئەو کەسانەى کە برۆيان پىي نەبوو گالتهيان پى دەکرد و قسەى
 ناشيرينيان پى دەوت و دەيانوت: نۆ کەسيکيت کە گومرا و
 سەرلېشيو اویت، نوو حېش ﷺ بە شيوەىە کى زۆر جوان وە لامى دەدانەو
 کە دەیفەر موو: من کەسيکى گومرانيەم، من پېغەمبەر و رەوانە کراوى
 خواى گەرەم تاكو ئيوە بانگ بکەم بۆ لای خودا و يارمەتيتان بدم
 تاكو تەنھا ئەو بپەرستن.
 ھەموو بېبرواکاسى بە نەواوەتى دزايەتريان دەکرد و ئيرەيى و کينە لە
 دل بوون بەرامبەرى.

ته نانه ت به شیوه یه ك گومرا و سه ر سه خت بوون
 كه گه یشته نه وهی كاتیک نوح ۞ نامۆز گاری ده كردن نه وان
 په نجه یان ده ناخنییه گویچكه كانیان تاكو گوئیان له دهنگی نه بیټ و
 به جله كانیان رووی خوین داده پوښی تاكو هر نه یببن و بانگه وازه كه ی
 نه بیستن.

نهم كارانه شیان بو ماوه یه کی زور دوور و دریژ به رده وام بوو، تاكو ئیتر
 ته واو به گوئیان نه كرد و دژایه تییان ده كرد و دهیانوت نهو سزایه ی كه خودا
 بومان داده تیټ با بیته سه رمان و ئیتر سزایان بدات، به لام گه وره مان نوح
 پیغه مبر ۞ له م قسانه یان بیټافه ت ده بوو و خه فه تی ده خوارد، به لام هر
 پته یوا نه بوو و هر به نه رم و نییانی داوای لییان ده كرد كه به نها خودا
 بپه رستن.

ئەمانە بە بەردەوامی بۆ ماوەی نزیكەى ھەزار سال بەردەوام
 بوو، كە تەنھا ھەندىكى كەم لە لاواز و ھەزارەكان نەبىت كەسیان
 شوینی نەكەوتن، خۆى گەورەش نووھى ئاگادار كەدەوھ كە ئىتر كەسى
 ترىان شوینت ناكەون، بۆیە نووھ پىغەمبەرىش ﷺ داوای لە خۆى گەورە
 كرد كە رزگارىان بكات.

خۆى گەورەش فەرمانى پىكرد كە كەشتىیەكى گەورە دروست بكات،
 نووھ پىغەمبەرىش ﷺ لە گەل برۆادارەكاندا دار و تەختەیان ئامادە دەكرد
 و خەرىكى دروستكردنى كەشتىیەك بوون، بىر واکانىش كە بەلایاندا
 دەروشتن گالتهیان پىدەكردن لەم شوینە وشكەدا كە ھىچ ئاوى لى نییە
 كەشتیان بۆ چىیە؟ ھەروەھا بە بەردەوامىش قسەیان پى دەوتن.

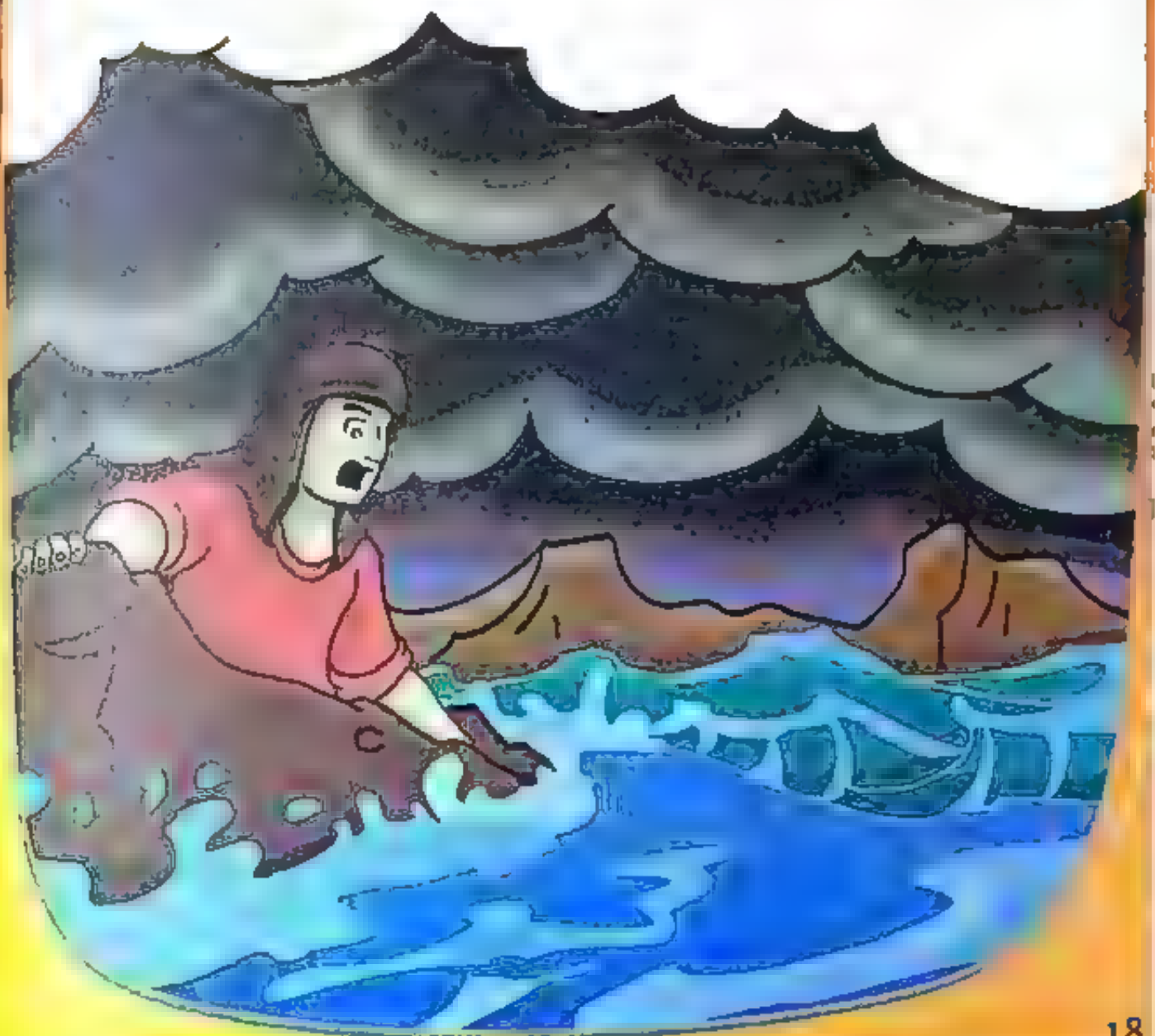

نووح پٽه مبهرو ۽ پرواداره کان بهرده وام بوون له
 کار کردن، تا کو نه وهی دروست کردنی که شتییه که پان نه و او بوو، ئیتر
 کانی نه وه هات که لافاو ټکی که وره بیت و هموو بی پروا کان له ناو بهریت،
 خوای که وره فرمانی به پرواداره کان کرد که سواری که شتییه که بین
 و له هموو نیر و مییه کی گیانه به ره کانیش هوو ټکیان خسته ناو
 که شتییه که وه.

خوای که وره ش فرمانی به ئاسمان کرد که باران بسار تنیت و له زه ویشه وه
 ناو زیادی کرد و به رز بوو وه، تا کو نه وهی له ناو ته نوریشه وه ناو هه لده قوولا،
 بی پروا کانیش هه و لیان ددها هه لبتین و بچنه سهر لوتکه ی چیا کان، به لام
 لافاو هموو شوینه کانی گرته وه و هموو یان له ناو چوون.

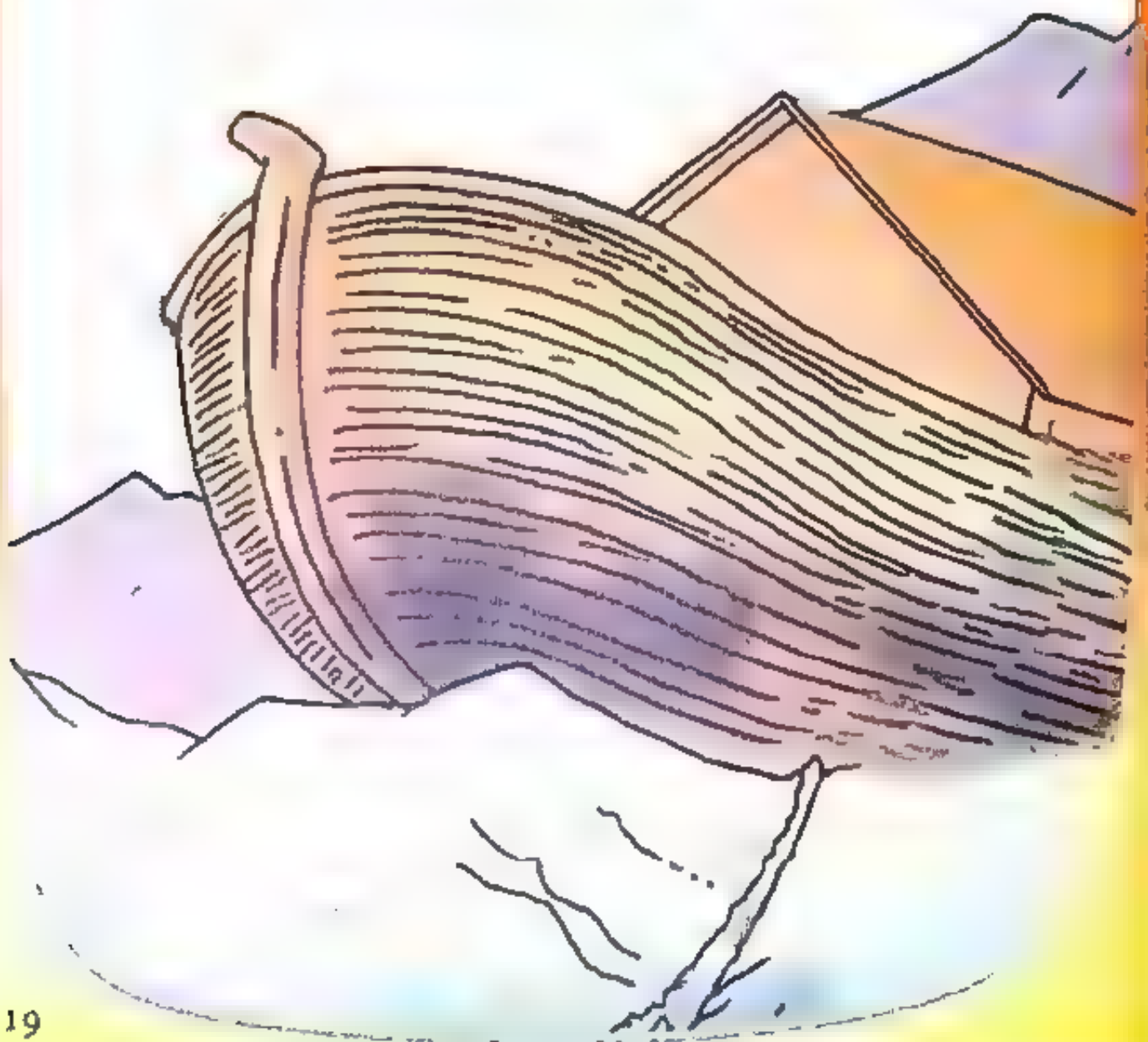

لهو کاته‌دا که لافاو زۆربوو نووح پێغه‌مبەر
 کۆره‌که‌ی بێنی که هه‌ولێ خۆ‌پزگارکردن ده‌دات، بانگی له
 کۆره‌که‌ی کرد که وه‌ره و سواری که‌شتیه‌که به‌ تا‌کو‌پزگارت بپیت،
 به‌لام کۆره‌که‌ی له گوم‌پراکان بوو و وتی: ده‌چمه‌ سه‌ر نه‌و شاخه و
 پزگارم ده‌پیت، به‌لام لافاو هه‌موو شوینێکی گرت‌ه‌وه و هه‌موو بیا‌وه‌ر
 و گوم‌پراکان له‌ناو‌چوون و خنکان.
 دوا‌ی نه‌وه خوا‌ی گه‌وره‌ فهرمانی کرد که ئاسمان بارانه‌که خوشبکاته‌وه
 و لافاو‌ه‌که‌ش له‌سه‌ر زه‌ویش نه‌مپیت و ته‌واو بپیت.

که شتییه کهش له شوینیک نیشته وه ناوی کیوی
(جوودی) یه، که شوینه واره کهی له کوردستانی باکووردایه له
تورکیادایه.

نوح پتغمه بیرهش درێژی به بانگه وازکردندا، کاتیکیش له
سه ره مه رگیدا بوو نامۆزگاری منداڵه کانی کرد که ته نهها خودا
بپهرستن و هاوه لی بو دانه نین و گوپرایه لی فه رمانه کانی خوی
گه وه بکهن، پاشان نوح پتغمه بهره کۆچی دوایی کرد.

چیرۆکی ھود پێغەمبەر

لە دوای کۆچی دوایی نوح پێغەمبەر: ئەو کانی بەسەر زەویدا بڵاوبووونەو و چەندین گەل و تیرە و ھۆزی جیاوازیان پێک ھێنا، یەکتێک لەو ھۆزانە ناوی «عاد» بوو کە لە شوێنێکدا دەژیان پێی دەوترا: «ئەحفا»، کە دەکەوتە باکوری «حصرموت» لە نێوان ولاتی «یەمەن و عومان» دا.

ئەمان گەلێک بوون کە گومراوو بوون و وازیان لە ئاینی نوح پێغەمبەر ھێناوو، ھەندێک بتيان بۆ خۆیان دانابوو دەیانپەرست و وازیان لە پەرستنی خودای تاک و تەنھا ھێناوو، خەلکی گەلی «عاد» ھەموویان خواوەنی جەستەییەکی بەھێز و بالای بەرز و چوارشانی بوون و شانازییان بە خۆیانەو دەکرد و دەیانازی بە بەھیزی خۆیانەو.

خوای گه وره هوودی له خیزان و حانه واده په کی

باش و به ریز هه لېزارد و وه کو پتغه مېر په وانده ی کرد بو نه وه ی
گه له که ی خو ی بانگ بکات بو ناسی و په رستنی خودای گه وره ی تاک و
ته نه ها، خه لکی بیتاوه ریش خو یان سه رقالتی نه وه کرد که چون رېگری له و ئایینه
نوویه بکه ن و نه هیل بلاو بیتنه وه، چونکه شهینان گومرای کرد بوون بو نه وه ی
نه مان له سه ر بتپه رستی و گومرایی خو یان به رده وام بن.

تیره ی عاد هه ر به رده وام بوون له سه ر دزایه تیکردنی هوود پتغه مېر و
گوپرایه لییان نه ده کرد، هوود پتغه مېریش به رده وام بانگی ده کردن بو رتگی
راست و خودا په رستی و بو ئاینی خودا ناسین بانگه وازی ده کرد، سه ره رای
به گو ی نه کردن و دزایه تی گه له که ی، به لام هه ر به رده وام بوو له بانگه وار کردن
ناکو بیتنه سه ر رتگی راست و باسی هه موو نه و نز و نیعمه ت و به خششانده ی
بو ده کردن که خودای گه وره پی به خشیون و پتویسته له سه ر نه مانیش
سو پاسگوزاری خودای گه وره بن و بیتنه مک نه بن به رامبه ری.

تاكو خواي گه ورهش نيعمه تي زياتريان پيښه خشيت. به لام
 نه وان هر سوور بوون له سهر پيچيكر دني و بيا وهر بوون بهرام بهر خوداي
 گه وره، نه وان گوپرايه لي هوود نه بوون و له سهر بته رستي خويان بهرده وام
 بوون، پاشان هوود پيغه مبه ريش ده ديترساندن و باسي به سهرهاتي
 گه له كه ي نووحي بو ده كردن كه چوڼ قهرمان به رداري خودا نه بوون و خواي
 گه وره سزاي داوڼ، چونكه بيفهرماتي خودايان كړدووه، نه مهش بو نه وه ي
 گه لي عاد بترسن و بگه رينه وه بو لاي خودا.

هوود پيغه مبه ريش بهرده وام گفتوگوي له گه لدا ده كردن به لكو باوهر بهيڼن،
 به لام نه وان له سهر نه و به دره فتاريه يان بهرده وام بوون، ته نانه ت گالت ه يان
 پيښه كړد و قسه و وشه ي ناشيرينيان بهرام بهري به كارد ه هينا و پتيان ده گوت:
 نو شيت بوويت و باوهرت يي ناكه يڼ، تو ده ته ویت له ثابني باووبا پيرمان
 واز بهيڼن.

هەندىك لە خەلكى گەلى عاد نەبىت زۆرىنەيان

باوەريان بە هوود پىڤەمبەر . نەکرد و لەسەر بىتەرستى خۆيان

بەردەوامبوون، بۆيە هوود پىڤەمبەر لە گەل باوەردارەكان ئەو ناوچەيەيان
بەجىهتشت و خواى گەورە پزگارىکردن و بىباوەرەكانىش بۆ ماوەى حەوت
شەو و هەشت رۆژى لەسەرىەك باى بەهێز و زریانى سەختيان بۆ هات و
بىباوەرەكانى تەفروتووناکرد و هەموويانى لەناوبردن، تەنھا هەندى لە خانوو
و شوینەوارەكانيان مايەووە تاكو خەلكى و نەووەكانى داھاتوو پەند و نامۆزگارى
لێ وەربگرن و تەنھا خوداى گەورە بپەرستن، هوود پىڤەمبەرىش لەسەر
پىبازى خوداناسين و خوداپەرستى بەردەوامبوو و بانگەوازی خەلكى بۆ ئەو
پىبازە دەکرد، تاكو كۆچى دوايىکرد.

چیرۆکی صالح پێغه مبه‌ر

وه‌كو باسده‌كریت گه‌لی «ئمود» له‌ ناوچه‌یه‌ك ژباون
پێیده‌وتریت: «الحجر»، كه‌ ده‌كه‌وێته‌ نیاوان حه‌جاز و شام، گه‌لیكی به‌هێز
و به‌ناوبانگ بوون و له‌ دوا‌ی له‌ناوچوونی گه‌لی «عاد» هاتوون و زه‌وییان
ئاوه‌دانكرده‌وه‌ و باخ و بیستانیان هه‌بوو و خانووی جوان و قه‌شه‌نگ و به‌هێزیان
له‌ شاخه‌كاندا هه‌لده‌كوڵی و دروستیان ده‌کرد، خانووه‌كانیان هێنده‌ پته‌و و
به‌هێزبوون كه‌ له‌ دوا‌ی له‌ناوچوونی گه‌لی «ئمود» یش شوینه‌واره‌كانیان مایه‌وه‌.
به‌لام گه‌لی «ئمود» خوا‌ی گه‌وره‌ی تاك و ته‌نه‌ایان نه‌ده‌په‌رست و خه‌ریکی
بته‌په‌رستنی بوون.

خودای گه‌وره‌ش صالح پێغه‌مه‌ری ێ نارد بۆ لایان تاكو بانگه‌واز بکات
بۆ په‌رستنی خودای گه‌وره‌ و تایی‌نی خودایان پێبگه‌یه‌تیت و وازبه‌هێنن له‌
په‌رستنی بته‌كان و خراپه‌ و گومرایی ب‌لاونه‌كه‌نه‌وه‌.

خودای گه وره چه دین باخ و باخات و باز و نيعمهت و به خششی پي
 به خشیبوون که له زماردن نه ده هاتن، به لام نه وان له جياتی نه وهی سوپاسی
 خودای گه وره بکهن، ناشکوری و ناسوپاسگوراری خودای گه وره بان ده کرد.
 صالح پیغه مبه ریش ۱ ناگاداری ده کردنه وه و بانگی ده کردن بو خوداپه رستی
 و وازهینان له بته رستی، داوای لی ده کردن چاکه بکهن و وار له خراپه کاری و
 گومرای بیهینن، بو نه مانه ش چه ندین به لگهی له سه ر نيعمهت و به خششه کانی
 خودا بو ده هیتانه وه.

دوای نه م بانگه وازهی صالح پیغه مبه ریش ۲ که سانی لاواز و هه زاری گه له که ی
 بروایان پیهینا، به لام که سانی گه وره و دهسته لاتداران بروایان پي نه کرد
 و به درو زیان دانا و پتیا و ت: نه گه ر تو پیغه مبه ری خودایت موعجیزه و
 به لگه یه کمان پیشان بده بو نه وهی پروات پي بکه ی.

صالح پیغه مبه ریش ۳ داوای له خوای گه وره کرد که موعجیزه یه کیان بو
 بنیریت، خودای گه وره ش به صالح پیغه مبه ری فهرموو: نه و موعجیزه یه کیان
 بو ده نیرم که خوشتریک له و ناو به رد و شاخه دپته ده ره وه.

بەلام پىيان بلى كە ھىچ جۆرە خراپە يەك لەو حوشترە نەكەن
و زىانى پى نەگە يەنن، چونكە ئەگەر ھەر زىانىك بەو حوشترە بگات، ئەوا
چاۋەروانى سزا و تۆلەي خوداي گەورە بن.

پاشان صالح پىغەمبەر ﷺ پىي وتن: ئاوى ئەو بىرەي ھەيانە رۆژىك بۆ
حوشترەكە يەكە ئاۋەكەي دەخواتەۋە و رۆژەكەي تىرىش ئاوى بىرەكە بۆ ئەوان
بىت، واتە بەنۆرە بىت، ھەرۋەھا نابىت ھىچ زىانىكىش بە حوشترەكە نەگە يەنن.
پاش ئەۋەي ماۋەيەك تىپەرى بىباۋەرەكان فەرمانەكەي صالح پىغەمبەريان
شكاند و پىلانىيان داناكە حوشترەكە لەناوبەرن و سەربىرن، كاتىكىيان دانا بۆ
سەربىرنى حوشترەكە.

بۆيە چەند كەسىكى بىباۋەر و بەدكار چوون و حوشترەكەيان كوشت و

سەریان بری، صالح پێغه مبه ریش: لەم کارەیان زۆر توورە بوو،
 بۆیە پتی و تن: ئەو موعجیزەیه ک بوو که خۆتان داواتان کردبوو، سەرەرای
 ئەوێ ناگادارکرا بوونەوه که نازاری پێ نه گەیهنن، بەلام ئیوه فرمانە که تان
 شکاند، بۆیە چاوه پوانی ئەو بن که سزای خودای گەورە تان بۆ بیت، بێباوەرە کانی
 (ئمود) یش گالته یان پێ کرد و وتیان: دەمانه ویت کاتی سزاکه زوو بیت بۆمان.
 صالح پێغه مبه ریش پێی فەرموون: ئەوا دواي سێ رۆژ سزای خوای
 گەورە تان بۆ دیت، خودای گەورە له دواي سێ رۆژه سزاکه ی بۆ ناردن که گرمه و
 ناله یه کی گەورە له ئاسمانه وه هات و زهوی له ژێر پێیان له ربیه وه و بومه له رزه ی
 سهخت دروست بوو و هه موو بێباوەرە کانی له ناو برد، صالح پێغه مبه ر: و،
 باوه رداره کانیشی له و کاره ساته رزگار کرد، پاشان صالح پێغه مبه ر: دواي ئەو
 کاره ساته به رده وام بوو له بانگه واز کردن بۆ خودا په رستی تا کو کوچی دوا یی کرد.

چیرۆکی پیغه مبه‌ران

ئىبراهيم و ئيسماعيل

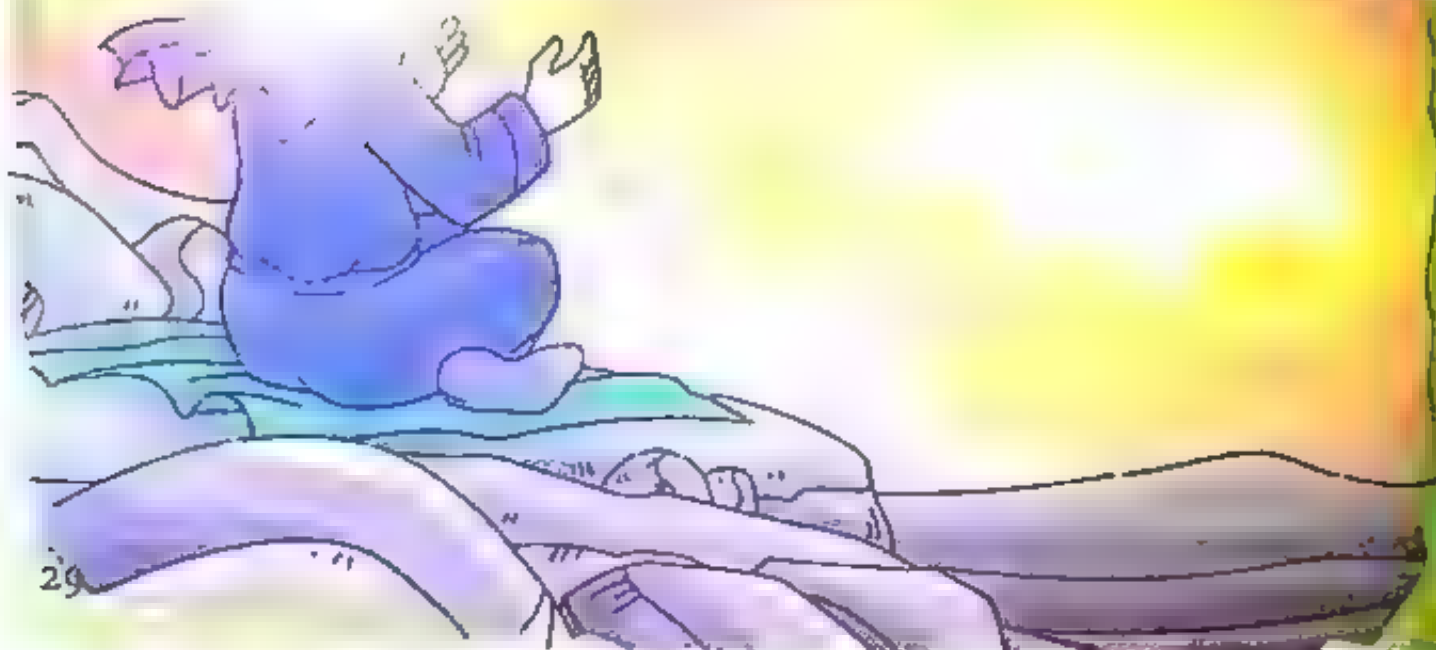
حه‌زه‌تى ئىبراهيم ﷺ له شوينىكدا له‌دايكبوو كه ده‌كه‌وتته و لاتى عىراقه‌وه،
پاشايه‌ك فه‌رمانه‌وايىكردوو كه زۆر سته‌مكار بووه و ناوى «نه‌مروود» بووه،
گه‌له‌كه‌شى خه‌رىكى بته‌رستى بوون و له به‌رد و دار دروستيانكردوو و
په‌رستوويانن و وازيان له په‌رستنى خوداى تاك و ته‌نها هينابوو، ئىبراهيم له‌و
كاتانه‌دا له‌دايكبوو و ته‌نانه‌ت باوكى يه‌كيك بووه له‌و كه‌سانه‌ى كه خه‌رىكى
بت په‌رستى بووه و بتى دروستكرووه و فرۆشتوويه‌تى.

کاتیک ئیبراهیم گهوره بوو بیریکرده وه له وهی که نه م بتانه هیچ سوود و زیانیک به کهس ناگه یه نن، هه می شه ییش بیرى له گهردوون و خۆر و نه ستیره کان ده کرده وه تا کو به هۆیانه وه ریگهی خوداناسی دۆزییه وه، شه ویکیان کاتیک مانگی بینی بیریکرده وه و وتی وتی: نه مه خودای منه.. به لام به رۆژمانگ دیارنه ما و ونبوو، بۆیه وتی نابیت خودا ون ببیت.

پاشان وتی: خۆر خودای منه چونکه له مانگ گهوره تره و پروونا کتریشه، دیاره نه ویش به شه و ون ده بیت و دیارنامینیت، بۆیه نه مجاره ییش وتی: نابیت خودای من ناگای له من نه مینیت.. پاش ئه وهی که هه ر بیریده کرده وه به هۆی نه وانه وه ریگهی خودا ناسی دۆزییه وه.

دوای ناسینی خودای گهوره هه ولیدا به شیوه یه کی زۆر جوان باوکی ناگادار بکاته وه له وهی که وازه یینیت له و بتانه ی که هیچ سوود و زیانیکیان نییه و ته نانه ت ناتوانن پاریزگاری له خوشیان بکه ن، پاشان گه له که ییشی ناگادار کرده وه.

به لام نه وان مکور بوون له سهر گومرایی و بیتاوه ری خو یان، ئیبراهیمیش
 ویستی به لگه یه کیان پیشان بدات و هه موویان فیری نه وه بکات که نه و بتانه
 بیده سه لاتن. بویه چاوه رتی کرد، تا کو نه وه ی جه رتیکیان هه بوو کاته که ی هات
 و خه لکی هه موویان چوونه دهره وه ی شار، ئیبراهیمیش بیانوو یه کی هینایه وه
 و له گه لیاندا نه چوو.

کاتیك شاره که که سی تیدا نه مایه وه ئیبراهیم ته ور یکی هه لگرت و چوو نه ناو
 نه و شوینه ی بته کانی تیدا بوو، به ته وره که ی هه موو بته کانی تیکشکاند، ته نها
 بته گه وره که یان نه بیت، کاتیك ته واو بوو ته وره که ی خسته ملی بته گه وره که و
 نه و شوینه ی به جیهیتشت.

کانتیک خەلکە که گەڕانەووە بینییان هەموو بته کانیان تێکشکاوه تەنها بته
 گەورە که بان نه بێت، تەوڕیکیش به ملی بته گەورە کهووه هەلواسراوه، بۆیه
 کهوونه مقومقو کردن ناکو بزائن چی روویداوه. پاشان وتیان ڕهنگه ئەوه کاری
 ئەو گەنجه بێت که ناوی (ئیبیراهیم) ە، ڕۆن باگی بکەن.

کانتیک ئیبیراهیم هات وتیان: ئەوه بۆ ئەو کارەت کردووه؟ ئەویش وتی: ئەوه تانی
 تەورە که لای بته گەورە که یه دیاره ئەو ئەو کارە ی کردووه، ئەوایش وتیان: خو
 ئەو بته ههچ دەسه لایکی نییه و ناتوانیت هیچ کاریک بکات، باشه چۆن
 دەتوانیت ئەو کاره ئەنجام بدات؟

ئیبیراهیمیش : وتی: باشه که ئەو بتانه ههچ دەسه لاتیکیان نییه و ناتوانن
 زیان له خۆیان دووربخه نهوه، چۆن دهتوانن پارێزگاری له ئێوه بکەن؟ باشه
 ئێوه چۆن ئەو بتانه ده پهرستن؟

فەرمانڕهوا کهش و خەلکە کهش نوورەبوون که ئیبیراهیم بهوشیوه یه باسی
 بته کانیان ده کات (له کاتی کهدا دهشیانزانی که بته کان هه بچیان پێناکریت)،
 بۆیه ڕیاریاندا که ئاگریکی گەورە بکە نهوه و ئیبیراهیم بخه نه ناو ئەو ئاگرهوه.

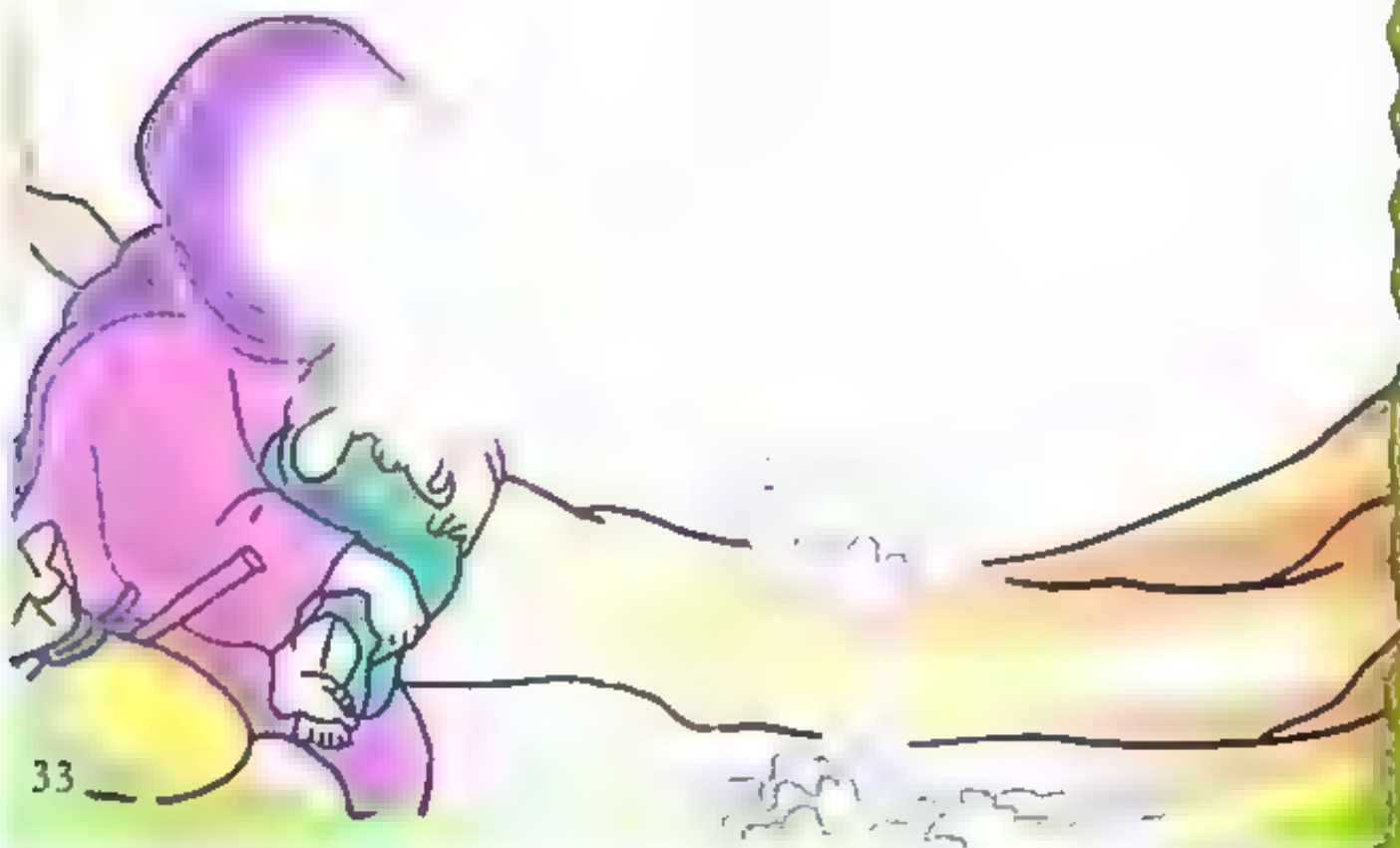
بۆيە ئەو كارەيان كرد و ئىبراهيميان ھەلدایە ناو ئاگرەكەو، بەلام خۆی گەورە پاراستی و بە بێ هیچ زیانیك رزگاری بوو، پاشان ئىبراهيم پىڭمەبەر ولاتی عىراقى بە جىيەشت و پرووكرده ولاتی شام، تاكو ھەندى كەس بىد شوپنكەوتەى و بروای پى بكەن.

ئىبراهيم پىڭمەبەر خىزانىكى ھەبوو ناوى «سارە» خاتوون بوو، بەلام ھىچ مندالىيان نەبوو، پاشان ئىبراهيم پىڭمەبەر لە گەل خىزانەكەى كۆچىكرد بەرەو ولاتی «مىصر»، لەوێ «ھاجەرە» خاتوونى مەرە كرد و خۆى گەورە لە «ھاجەرە» خاتوون كورپىكى پىبەخشى و ناوى لىنا: «ئىسماعىل».

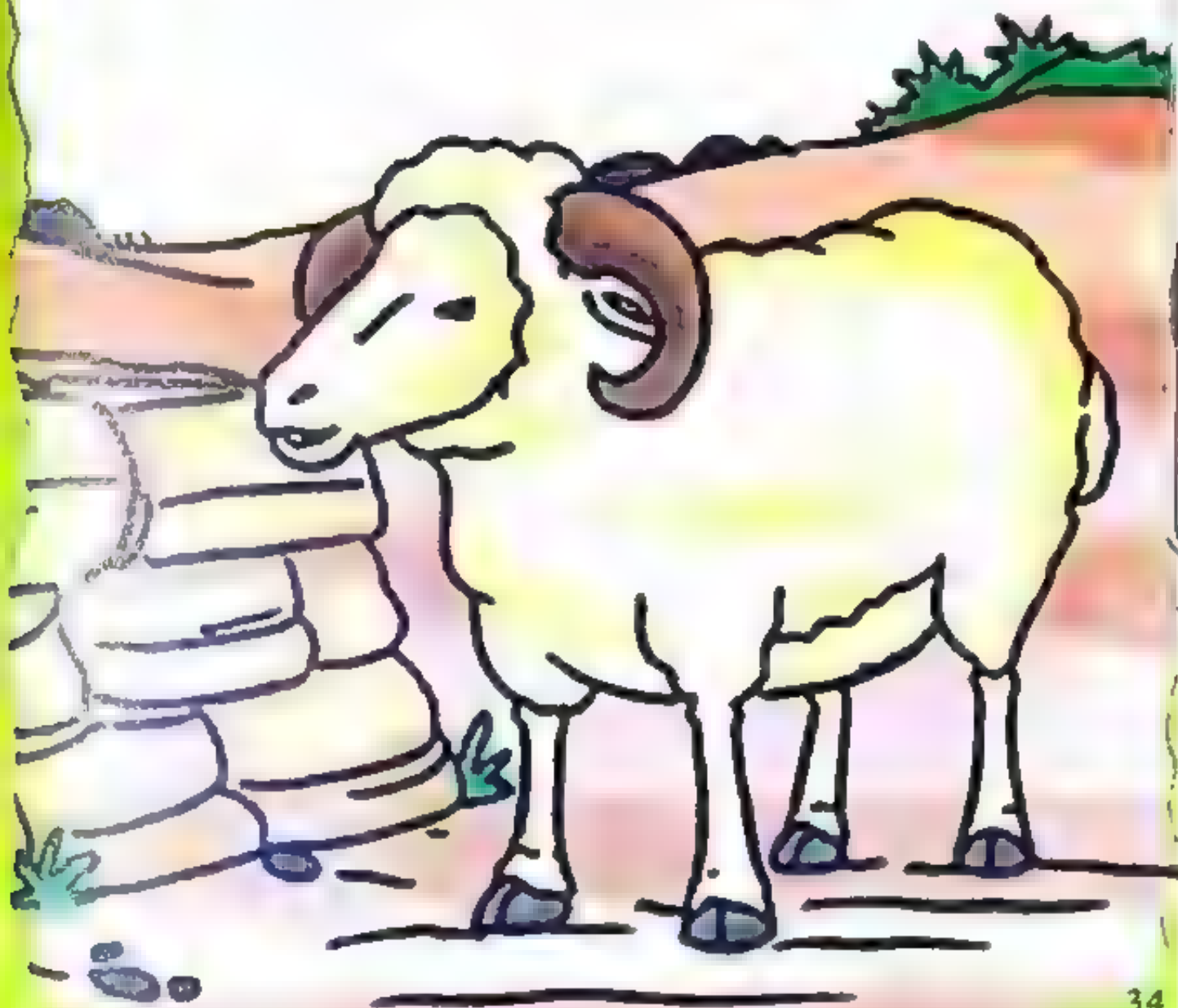
خۆى گەورە فەرمانى بە ئىبراهيم كرد كە ھاجەرە خاتوون و ئىسماعىلى كورپى ببات بۆ مەككە دايان بنىت و لەوێ بە جىيان بەتلىت، كە ئەو كات مەككە شوپنىكى وشك و برنگ و بى ئاو و سەوزاىى بوو و دوور بوو لە ئاودانى، واتە ھىچ پىداوېستى و شتىكى بۆ زيان تىدا نەبوو، ئىبراهيم پىڭمەبەر گەرايەو و ھاجەرە خاتوون و ئىسماعىلى كورپى كە شىرەخۆرەبوو لە مەككە بە جىيەشتن.

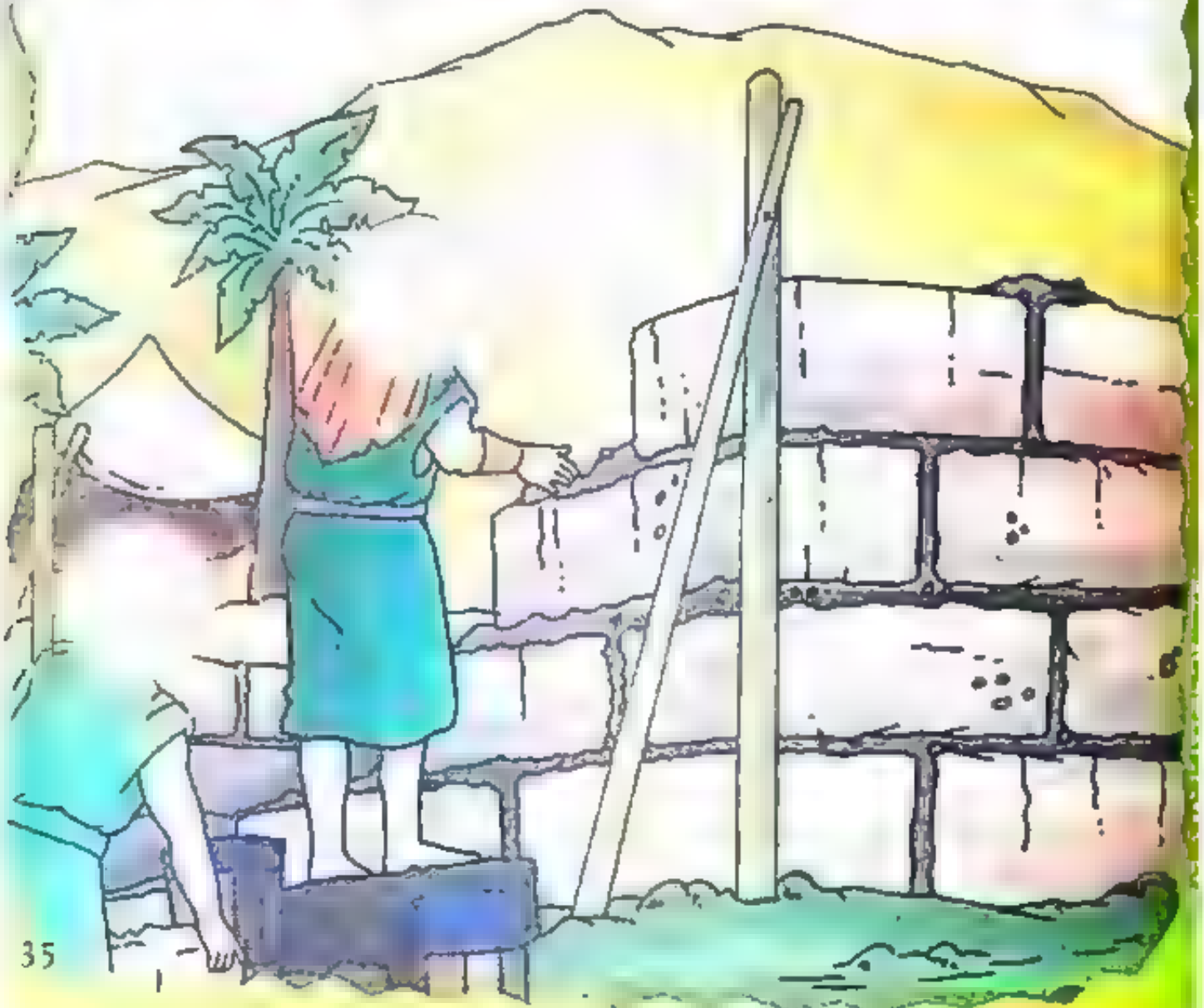
هاجهره خاتوون و کوره کیشی نهو خواردنه که مەهی پتیاں بوو خورا و تهواو
 بوو، ئیسماعیلی مندالیش که برسی و تینووی بوو دەستی به گریانیکی زۆر
 کرد، هاجهره خاتوونیش له بهر کوره کهی نهیده زانی چیبکات و چۆن خواردن
 پهیدا بکات، بۆیه له ههسره تی نهو له نیتوان دوو ته پۆلکه و گرددا رایده کرد بۆ
 دانهیه کیان و ده گه پرایه وه بۆ نهوه کهی تریان و ههر نه مبه رهو نه وه بهری ده کرد.
 که نهو گردانه دانهیه کیان ناوی «سه فا» بوو و نهوه کهی تریشیان ناوی
 «مهروه» بوو، «ههر له شوینپتی راگردنی نهو نافرتهیه که نهو که سانهی
 ده چن بۆ هه جکردن ده بیت له نیتوان نهو دوو شوینه دا چهند جارتک هاتو چۆ
 بکهن و شوین پتی نهو نافرته هه لېگرن»، دواي نهو چهند جار راگردنه ی، خواي
 گه وه فریشته یه کی نارد و لای قاچی ئیسماعیله وه کانیه کی هه تقوولاند که
 ناوی «زهمزه م» ه، هاجهره ش که گه پرایه وه بۆ لای منداله کهی خیرا منداله کهی
 تیر ناو کرد و خۆیشی له ناوه کهی خواردنه وه و زۆر دلخۆش بوو به وهی که
 منداله کهی له دهست نه دا و هیچی لی نه هات.

ئىبراهيم پىغەمبەرىش. جار نا جارىك سەردانى دەكردن، پاش ئەوھى
 كە ئىسماعىل گەورەبوو، خۇاى گەورە بە خەونىك ئىبراهيمى ناگادار كەردەوھ
 كە دەبىت ئىسماعىلى كورى سەربىرىت، ئەویش ئەو خەونەى بۆ كۆرە كەى
 گىراپەوھ و ئىسماعىلىش بەبى وەستان و دوودلى بە باوكى وت: باوكە گىان
 فەرمانە كەى خۇداى گەورە جىبەجى بكة، كاتىك ئىبراهيم. وىستى
 كارە كەى جىبەجى بكات، ھەر لەو كاتەدا خۇاى گەورە بەرانىكى بۆ ئىبراهيم
 پىغەمبەر. نارد و پىتى فەرموو كە خۇداى گەورە وىستوو پەتى تاقىيان
 بكاتەوھ و ئەوانىش لە تاقىكردنەوھ كەدا سەركەوتوو بوون، بۆپە پىويست
 ناكات ئىسماعىل سەربىرىت، ئەو بەرانە سەربىرە و بىكە بە قوربانى.

پاش نه وهش خودای گه وره قدرمانی به ئیبراهیم کرد که بچیت و له شوینیکی دیاریکراودا مالتیک بو خوای گه وره (که عبه ی پیروژ) بنیات بنیت، نه وانش له و شوینه دا به ئه رک و زه همه تکیشان و ماندوو بوونی بتوچان خدریک بوون و (که عبه ی پیروژ) یان بنیاتنا و ته و او بوون له دروستکردنی، پاشان ئیبراهیم پتغه مبدر به ئیسماعیلی قهرموو که بچیت به ردیکی بو بهتینیت که له رهنگ و شیوه و له هه موو شتیکدا له به رده کانی تر جیاوازییت، بو نه وهی خه لکی بین و ته و اف بکه ن و به ده وریدا یسورینه وه، نه ویش رۆیشت بگه ریت، زۆر گه را به لام هیچی ده سته که وت، کاتیک گه رابه وه بو لای باوکی بینی به ردیکی له لایه که (به رده رده شد کید) و له هه موو به رده کانی تر جیاوازتره و له هیچیان ناچیت، به سه رسورمانده و لنی پرسی: باوکه گیان کی نه و به رده ی بو هتینایت؟ نه ویش قهرمووی: نه وود جوهره نیلی فریشته بو ی هتناوم. پاشان به رده ره شه که یان له شوینیکی که عبه وه دانا.

له کاتی ته واکړدنی که عبه ی پیرۆزدا ههردووکیان نزا و دوعیان کرد و پارانوهه که
 له وه چه و نهوهی داهاتوو یان گه لیکي موسولمان بخانه وه که خه ریکی په رستنی
 خودای تاک و تهنه بن، پارانوهه که خوای گه وره به میهر و سۆز و به زهیی خۆی لتيان
 خوشبیت و له پاش نه مان پتغه مبه ریکی راستگۆ ره وانه بکات که بپتته پتسه وای
 خه لکی و مه که ش بکاته شویتیکي هیم و نارام و ناساییش، خودای گه وره ش نزا
 و پارانوهه کانیا نی قبول کرد و له دواي تپه پرینی چه ندین سال خودای گه وره له وه چه
 و نهوه کانی نه واندای پتغه مبه ری خوشه ویستمان ﴿محمد دﷺ﴾ کوری عه بدولای
 ره وانه کرد. ههروه ها له و کاته وه تا کو ئیستاش به به رده وای خه لکیش سهردانی
 مه که ده کهن و ده چن بۆ جتبه جتکردنی ته رکتیکی نایینی سهرشانیان، نه ویش:
 ﴿چه جکردنه﴾.

پاشان خوای گه وره کوریکي تریشی به ئیبراهیم پتغه مبه رﷺ به خشی و ناوی لینا:
 ﴿ئیسحاق﴾. خودای گه وره ش ئیسماعیل و ئیسحاقیشی کرده پتغه مبه ر.
 ههروه ها ئیبراهیم پتغه مبه رﷺ به باوکی پتغه مبه ران ناسراوه و هه ر نه ویش یه که م
 که س بووه که له و سهرده مه وه نیمه ی به ﴿موسولمان﴾ ناوبردووه.

چېرۆكى يوسىف پىتغەمبەر

هەر وەك لە ژيانى ئىبراهيم پىتغەمبەردا. باسماڭ گەرد، خەوای گەورە
لە ژسارە؛ خاتوون كۆرەنگى بە ئىبراهيم پىتغەمبەر بە خەشى
ناوای ژنيسحاق؛ بوو كە ئەویش يەكەك بوو لە پىتغەمبەرەكانى
خودا، خەوای گەورە كۆرەنگى بە نيسحاق پىتغەمبەر بە خەشى ناوای
يەعقوب؛ بوو كە ئەمىش پىتغەمبەرى خودا بوو.

خەوای گەورە دوازدە كۆرى بە يەعقوب پىتغەمبەر بە خەشى كە
دوانيان بچووك بوون ناويان ژيوسف؛ و ژسارە؛ بوو ئەم دوانەيان
دايكيان جياواز بوو لە براكانى تريان، باوكيان ئەم دوانەى كۆتايى و بە
تايەتى ژيوسف؛ زۆر خۆشەويست، يوسف خەوینكى بىنى و بو
باوكى گىرايهوه و وتى: لە خەونمدا رۆژ و مانگ و يازدە ئەستێرەم بىنى
كۆنووشيان بوو دەبردم.

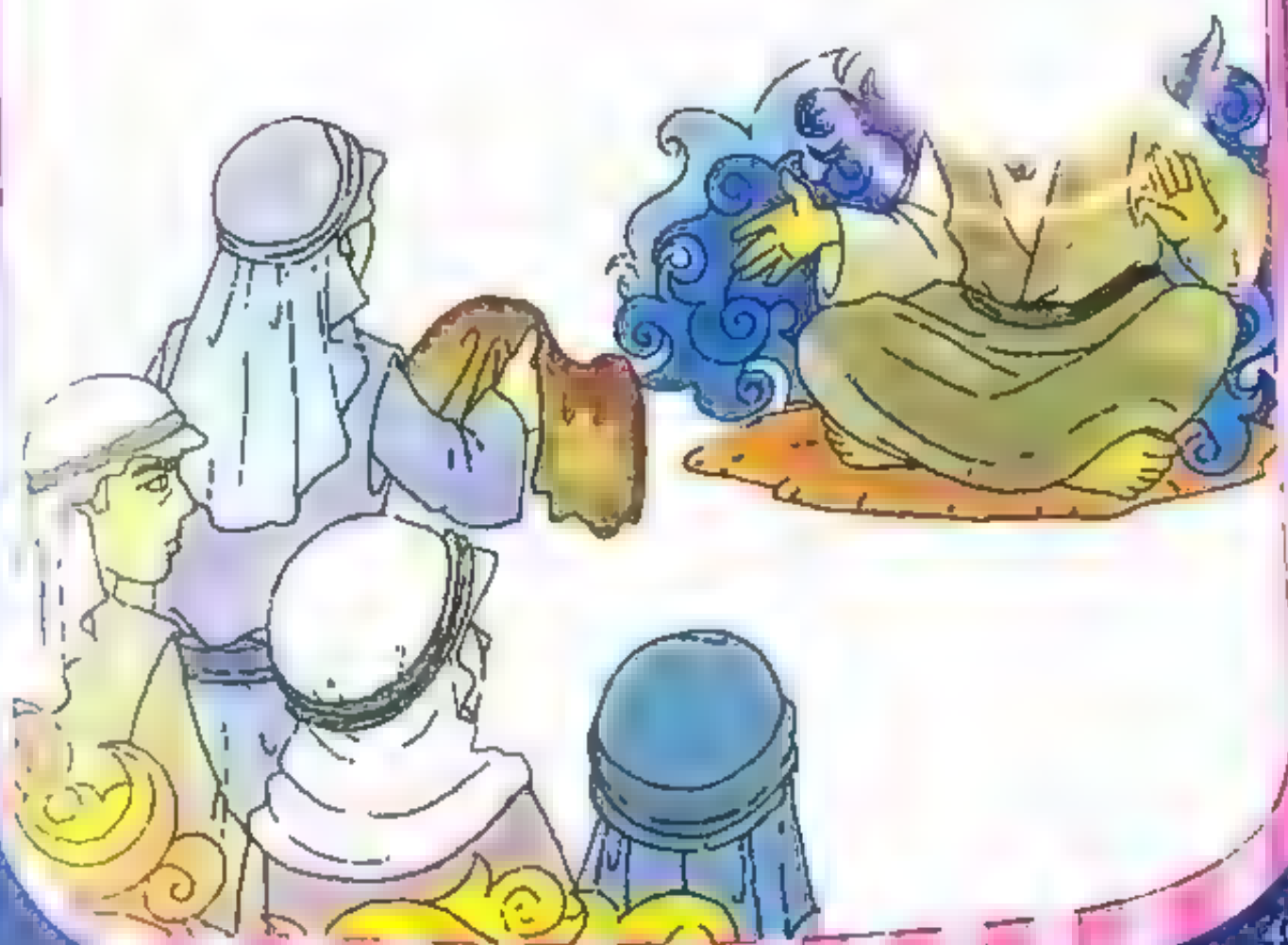
باوکیشی وتی: کوری خۆم ئەم خەونە بۆ هیچ کەس و تەنانت
 بۆ براکانیشتی نە گیریتەوه، چونکە یە عقوب پتەمبەر: یوسفی زۆر
 خوشدەویست دەترسا براکانی شتیکی بەسەر بهێنن، براکانی یوسفیش
 هەستیان بەوه کردبوو کە باوکیان یوسفی لە هەموویان خوشتر دەوێت.
 بۆیە هەولیاندا بە هەر شیوەیەک بێت یوسف لە باوکیان داگیرن، چونکە
 وا بیریان دەکردهوه کە ئەگەر یوسف لەبەرچاوی باوکیان نەمێنیت،
 ئەوا باوکیان ئەمانی خوشدەوێت و یوسفی لەبەر دەچیتەوه، بۆیە لەناو
 خۆیاندا پیلانێکیان دارشت و رۆژێکیان چوون بۆ لای باوکیان و پێیان
 وت: باوکە دەمانەوێت هەموومان بچین بۆ دەشت و دەر و سەیران و باری
 بکەین. رێگەمان بدە یوسفیش لەگەڵ خۆماندا ببەین، دڵنیابە ئاگاداری
 یوسف دەبین و نایەلین هیچی لێ بەسەر بێت.

باوکیشیان گومانی لمان هه‌بوو و پێی وێی ده‌وایه‌م نه‌وه
 باری بکه‌ن و ئا‌کاداری یوسف نه‌ی و گورگ نه‌هوانه‌ی نه‌وانه‌ی
 سوتنه‌یان بۆ بارکه‌ن خوارد له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که‌ باهه‌لی ئاره‌سه‌ی وه‌ها
 رووبه‌ات و هه‌ر ناخوشه‌به‌که‌ش رووبه‌ات نه‌وانه‌ ده‌سه‌به‌یه‌ی نه‌وه‌ی و
 شه‌ره‌زاری بۆ نه‌مان، بویه‌ زور سه‌وور بوو له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که‌ یوسف نه‌ی
 له‌گه‌ڵ خۆیاندا به‌ی، ده‌سه‌ر به‌ هه‌ر شه‌وه‌یه‌ک یو‌ر ناوکه‌یان و بکه‌ی
 پێدان که‌ یوسف له‌گه‌ڵ خۆیاندا به‌ی، نه‌وانه‌ی خه‌ریان ئاساده‌ کرد
 و له‌سه‌ر پیلانه‌که‌ی خۆیان که‌وه‌یه‌ری و زه‌سه‌ن بو‌ سه‌وه‌یه‌کی دو‌ور،
 له‌وێ و یه‌ستیان یوسف له‌ناو به‌رن، به‌لام به‌که‌ت له‌ برا‌که‌ی وێی نه‌ی
 راسته‌وه‌خۆ له‌ناوی نه‌به‌یین، به‌لکه‌و فری ده‌ده‌یه‌ به‌و به‌ر نه‌وه‌، بویه‌
 به‌گوێی نه‌ویان کرد و یوسفیان ئه‌ب و ئه‌به‌هه‌یه‌ به‌و به‌ر نه‌وه‌، بو‌
 نه‌وه‌ی نه‌که‌ر له‌ به‌ره‌که‌ش هه‌ه‌ ده‌هه‌وه‌ نه‌وانه‌ نه‌وانه‌ به‌ر نه‌وه‌ بو‌
 ناوچه‌که‌ی خۆیان.

بۆيە دوای نه نجامدانی کاره گیان، له سه ر له نیواری
 نه و رۆژه دا به خه مباری و دلته نگیه وه گه رانه وه بۆ لای باوکیان،
 کراسه که ی یوسف پیشانی باوکیان ده ده ن که به خوین په نگیان کردبوو
 و وتیان: باوکه گیان نیمه سه رگه رمی یاریکردن و پا کردن و تیرنه ندازی
 بووین و یوسفمان لای شتومه که کان داناوو، تا کو ناگاداریان بیت، به لام
 کاتیك گه راینه وه گورگ خواردبووی و نیمه ش لئی دووربووین، پاشان
 کراسه که ی یوسفیان پیشانی باوکیان دا، باوکیشیان که کراسه که ی
 یوسفی بینی درۆکه ی نه وانی بۆ ده رکه وت، چونکه نه و خوینه ی به سه ر
 کراسه که وه بوو هی کوره که ی نه بوو و کراسه که ش نه درابوو ﴿دیاره نه گه ر
 گورگ بیخواردایه نه و کراسه که ی ده درا﴾، پاشان وتی: دیاره ده رووننان
 کاریکی ترسناکی پیکردوون، منیش به شیویه کی ریکوپیک ئارامده گرم
 و ته نها داوای یارمه تی له خودای گه وره ده که م.

کاتیک یوسف له ناو بیره که دا بوو، کاروانیک له و نزیکانه مۆلیاندا
 تاگو پشوویهک بدهن، یه کیک له کهسه کانی ناو کاروانه که چوو ناو له
 بیره که دهر بهینیت، کاتیک دۆلچه ی ناوه که ی شور کرده و ده بو ناو بیره که
 یوسف خوی به دۆلچه که دا هه لواسی و له بیره که هاته دهره وه، نه و
 کهسه ش یوسفی بینی و زور دلخو شبوو به بینینی نه م کوره منداله و
 چوو بو لای هاوړیکانی تاگو نه و هه واله خوشه یان پی بلیت که مندالیک
 دۆزیوه نه وه و ده توانن له گه ل خو یاندا بیبه ن و بیفرۆشن به که سیک و
 هه ندیک پاره یان ده سته که ویت، بو به به په له شار دیانه وه نه وه کو کهس و
 کاری بین و بو ی بگه رین و وه ریگر نه وه، بو یه خیرا ده سته بان به رویشتن
 کرده وه و ناوچه که یان به جیهیتشت.

کاروانه که چوو بو ولاتی میصر و له وی له بازاری کویله و بهنده فروشه کان
 به چهند دره هه میکی که م ده یفرۆشن به عه زیزی میصر و له کۆلی خو یانی
 ده که نه وه.

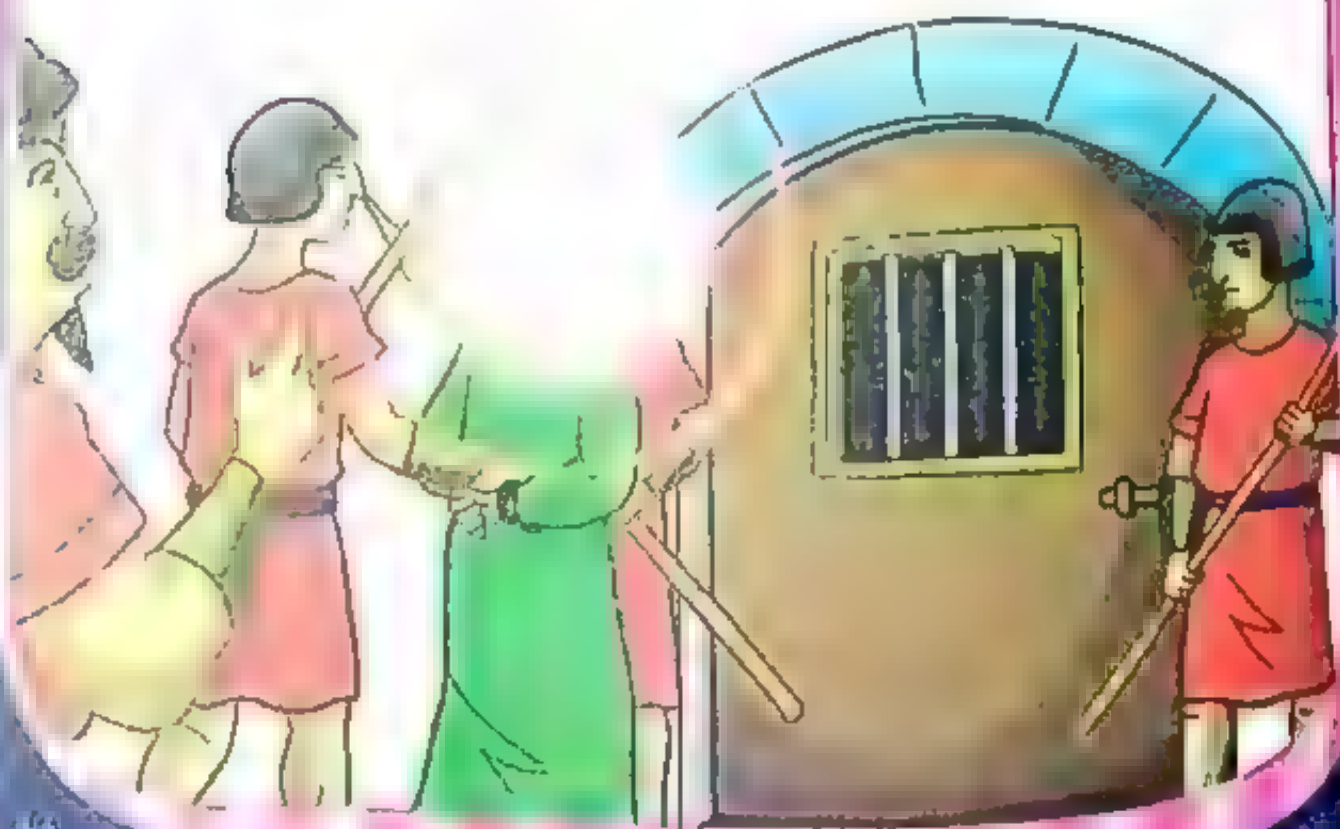
عەزىزى مىصرىش يوسفى ۋە كۈبەندەيەك كرىبوو تاكو ۋە كۈ
دىارىيەك پېشكەشى خىزانە كەي بىكات.

يوسفىش گەورە بوو ۋە خاۋەنى رەۋشت ۋە رەفتارىكى زۆر بەرز بوو.
خىزانە كەي عەزىزى مىصرىش زۆر پېتى سەرسام بوو ۋە دووچارى ئەوينى
بوو، بەلام يوسف گوئى پىئەدا ۋە خۆي گرت ۋە خوداي گەورە پاراستى.
بۆيە ئەكەي عەزىزى مىصر زۆرتوورە بوو ۋە يوسفى خستە زىندان ۋە
زىندانىكرد.

لە زىندانە كەشدا كۆمەللىك كەسى لىبوو، يوسف لەۋىش زۆر بە جوانى
رەۋشت ۋە رەفتارىكى زۆر بەرز مامەلەي دەكرد ۋە بۆيە جارىكىيان دوو

کەسیان خەونیان بینی، چونکە یوسفیش کەسیک بوو ڕەفتار
 و مامەڵەى جوان بوو، بۆیە هاتن بۆ لای و خەونەکەى خۆیان بۆ
 گێڕایەوه، ئەویش لێکدانەوهى بۆ خەونەکانیان کرد و بە یەکیکیانى
 وت: دەکرێت بە داردا و دەکوژرێت. بەوهى تریشیانى وت: تۆش نازاد
 دەکرێت. هەردوو خەونەکش وه کو خۆیان هاتنەدى، ئەو کەسەى
 کە نازاد کرا لای پاشای میصر خزمەتکاری دەکرد، بۆیە شەویکیان
 پاشای ولاتی میصر خەونیکی بینی، چەند جارێکیش ئەو خەونەى
 دووبارە دەبوونەوه، بە هەموو وهزیر و کەسانى دەورووبەر و بەردەستى
 نەیاننوانى لێکدانەوهى خەونەکەى بکەن، بۆیە ئەو کەسەى کە
 یوسف لە زینداندا لێکدانەوهى بۆ خەونەکەى کردبوو، بیرى کەوتەوه
 کە کەسیک هەیه لە زینداندا و لێکدانەوه بۆ خەون دەکات، ئەویش
 پادشای ئاگادار کردەوه کە کەسیک لە زینداندایە دەتوانێت لێکدانەوه
 بۆ خەونەکەى بکات، پادشایش فەرمانی کرد ئەو کەسە بهێنن.

به‌رده‌سته‌کانیشی یوسفیان هینا و لیکدانه‌وه‌ی بۆ خه‌ونه‌که‌ی
 کرد. دوای نه‌وه‌یش پادشا یوسفی له‌ زیندان نازادکرد و سه‌رسام بوو
 به‌ هه‌لسوکه‌وت و بۆچوونه‌کانی یوسف، بۆیه‌ بریاریدا بیکاته‌ وه‌زیری
 گه‌نجینه‌ی میصر، یوسفی پتغه‌مه‌ریش: ده‌ستی کرد به‌ بـلاوکردنه‌وه‌ی
 نایین و بلاوکردنه‌وه‌ی دادپه‌روه‌ری، پاش ماوه‌یه‌ک خه‌ونه‌که‌ی پادشا هاته‌دی
 و گرانی و قاتوقری له‌ میصردا بلابووه‌وه‌ و هه‌موو ناوچه‌که‌ی گرته‌وه‌،
 دادپه‌روه‌ری یوسفیش له‌ میصر و له‌ ناوچه‌کانی ده‌ره‌وه‌ی میصردا بلابووه‌وه‌،
 بۆیه‌ هه‌موو خه‌لکانی ناوچه‌کان ده‌هاتن بۆ لای یوسف تاكو یارمه‌تیان
 بدات و براکانیشی هاتن بۆ لای یوسف تاكو هه‌ندێ خواردن و خوارده‌مه‌نی
 وه‌ربگرن، یوسف براکانی خۆی ناسییه‌وه‌ به‌لام نه‌وان یوسفیان نه‌ناسییه‌وه‌،
 کاتیك براکانی و یستیان بگه‌ڕینه‌وه‌ یوسف پتیی وتن هه‌رکاتیك هاتنه‌وه‌
 ده‌بیئت (بنیامین)ی براشتان له‌ گه‌ل خۆتان به‌هتین تاكو خواردنی زیاترتان
 پتیده‌م، نه‌وانیش گه‌ڕانه‌وه‌ و هه‌واله‌که‌یان به‌ باوکیان وت.

يەعقوب پېغەمبەریش ھەرچۆنىك بوو (بنيامين) ى لە گەل ناردن، پاش ئەو ەى جارێكى تر ھاتنەو ە يوسف پېغەمبەر . بە ھەر رتگە يەك بوو بنيامينى براى لای خۆى ھيشتەو ە. پاشان براكانى رۆشتنەو ە و بە باوكيان وت: بنيامينى برامان لە ولاتى مىصر ە و ەزىزى مىصر لای خۆى گلى داو ەتەو ە، باوكيشى خەم و خەف ەتە كەى يوسفى بۆ تازە بوو ەو ە و ئەو ەندە گريا تاكو بينايى چاو ەكانى لە دەستدا، بۆيە براكانى بۆ جارێكى تر بۆ پيداويستى و خواردن گەرانەو ە بۆ لای يوسف پېغەمبەر . ئەويش خۆى پيناساندن و لتيان خوشبوو و كراسە كەيشى بە براكانيدا نارد بۆ لای باوكى كە بە ھۆى زۆر گريان و خەفە تيەو ە بۆ يوسفى كورى چاو ەكانى لە دەست دابوو و كۆنر بوو بوو، باوكيشى كراسە كەى ھينا بە سەر چاويدا و چاو ەكانى چاكبوونەو ە. پاشان يەعقوب لە گەل خيزانى و كورە كانيدا رۆيشتن بۆ لای يوسف پېغەمبەر . بۆ مىصر تاكو لەو ى نيشتە جى ببن.

کانتیک چوونه ژوورهه بو لای یوسف پیغمبر ، باوکی و دایکی و
 هه موو براکانی کرنووشی ریزیان بو یوسف برد، یوسفیش . به باوکی
 وت: « باوکه نه مه خهونه کد مه که زوو دیم، وا خودای گهوره به راستی
 گبر و هینایه دی ». ههروه ها خودا چاکه ی له گه ل کردم که له بهندیخانه
 دهریه تانام و نیوه ی له دهشته وه هینا بو لام، پاش نهوه ی که شهیتان
 نیوانی من و براکانمی تیکدا. بیگومان خودای من هه رشتیک که مه یلی
 لیبت جوان ریکی ده خات. (به راستی خودا زانایه و کاره کانی پر
 حیکمه تن).

پاشان یوسف پیغمبر : پارایه وه و پرووی سوپاسگوزاری کرده خودای
 گهوره و سوپاسی خودای گهوره ی کرد که نهو هه موو زانست و دهسه لات
 و ناز و نیعمه ته ی پیبه خشیوه.

نه یوب پیغمبهر له نه وهی نیسحاق پیغمبهری کوری
 نیبراهیم پیغمبهره و ، له خاکی بشنه ی ناوچهی حوران
 زیاده و که سیکی دیندار و چاکه خواز بووه و زور به باشی خوی
 گهره ی ناسیوه، به ره حم و به سۆز بووه و خه مخۆر و یارمه تیدهری هه ژار
 و نه دار و لیقه و ماوان بووه، زور ریزی له میوان گرتووه، ههروه ها بانگی
 گه له که یشی ده کرد بو پهرستنی خودای تاك و ته نها، ههروه ها خاوه نی
 مال و سامانیکی زور بووه له هه مه چه شنه ی ناز و نیعمه ت و زهوی و زاری
 فراوان و مهرو مالاتی زوری هه بووه.

جگه لدمه‌یش خاوه‌نی مندال و کهس و کار و بنه‌ماله‌یه کی گه‌وره بووه.
 له‌ناکاودا خوای گه‌وره تووشی تاقیکردنه‌وه‌به کی قورسی ده‌کات و هه‌موو
 نه‌و مال و سامان و ناز و نیعمه‌ت و کور و کهس و کاره‌که‌ی لیده‌سه‌ندریته‌وه
 و هه‌موویان له‌ناوچوون ته‌ن‌ها ژنه‌که‌ی نه‌بی‌ت، هه‌روه‌ها تووشی چه‌ندین
 ده‌رد و نه‌خووشی و ناخووشی ده‌بی‌ت و هه‌موو نه‌ندامه‌کانی جه‌سته‌ی
 تووشی نه‌خووشی ده‌بی‌ت جگه له‌دل و زمانی که یاد و زیکری خودای
 گه‌وره‌ی پیده‌کات، بی‌گومان نه‌ویش له‌سه‌ر نه‌و هه‌موو به‌لا و نه‌خووشی و
 نه‌هامه‌تی‌یانه هه‌ر سوپاسی خودا ده‌کات و زور به‌باشی نارامده‌گری‌ت و
 خوراگر ده‌بی‌ت و به‌به‌شی خودا رازی ده‌بی‌ت.

هه زاری و نه خوشییه که ی به جۆریک پهره یسه ندبوو که خه لکی لیتی ته کینه وه
و هه مووان لیتی دوور که وتنه وه، ته نهها ژنه که ی نه بیت که بهرده وام خزمهت و
چاودتیری ده کرد و به بهرده وامی یارمه تی ده دا و هاوکاری میرده که ی ده کرد و
هه موو چاکه و وه فایه کی ژیا نی پیشووی میرده که ی له یادن نه کرد بوو.

ناکو ده هات نه خوشییه که ی نه یوب پیغه مبه ر قورستر ده بوو، نه ویش
بهرده وام بوو له سه ر خۆراگری و نارامگرتن، نه و نارامگرتنه شی سوودیکی زۆری
بۆ هه بوو، هه م لای خوای گه وه پاداشتیکی زۆری بۆ دانا و هه م بووه هۆی
نه وه ی خوای گه وه شیقای خیری بۆ نارد و له نه خوشییه که ی چاک بووه وه،
نه ویش به وه ی خوای گه وه پیتی فهرموو قاچت بده به زه ویدا و کانیه ک
هه لده قوولیت و له ناوی کانیه که بخۆره وه، پاشان به ناوه که خۆت بشۆ.

نەویش فەرمانە کە ی جیبە جێکرد و لەو شوێنەدا کانییەك هەلقوولا و ئەویش
لە ئاوی کانییە کە ی خواردەووە و دواتر خۆی بە ئاوی کانییە کە شۆرد، خوای
گەورەش شیفای بۆ نارد و لە نەخۆشییە کە ی چاکبوووەوە.

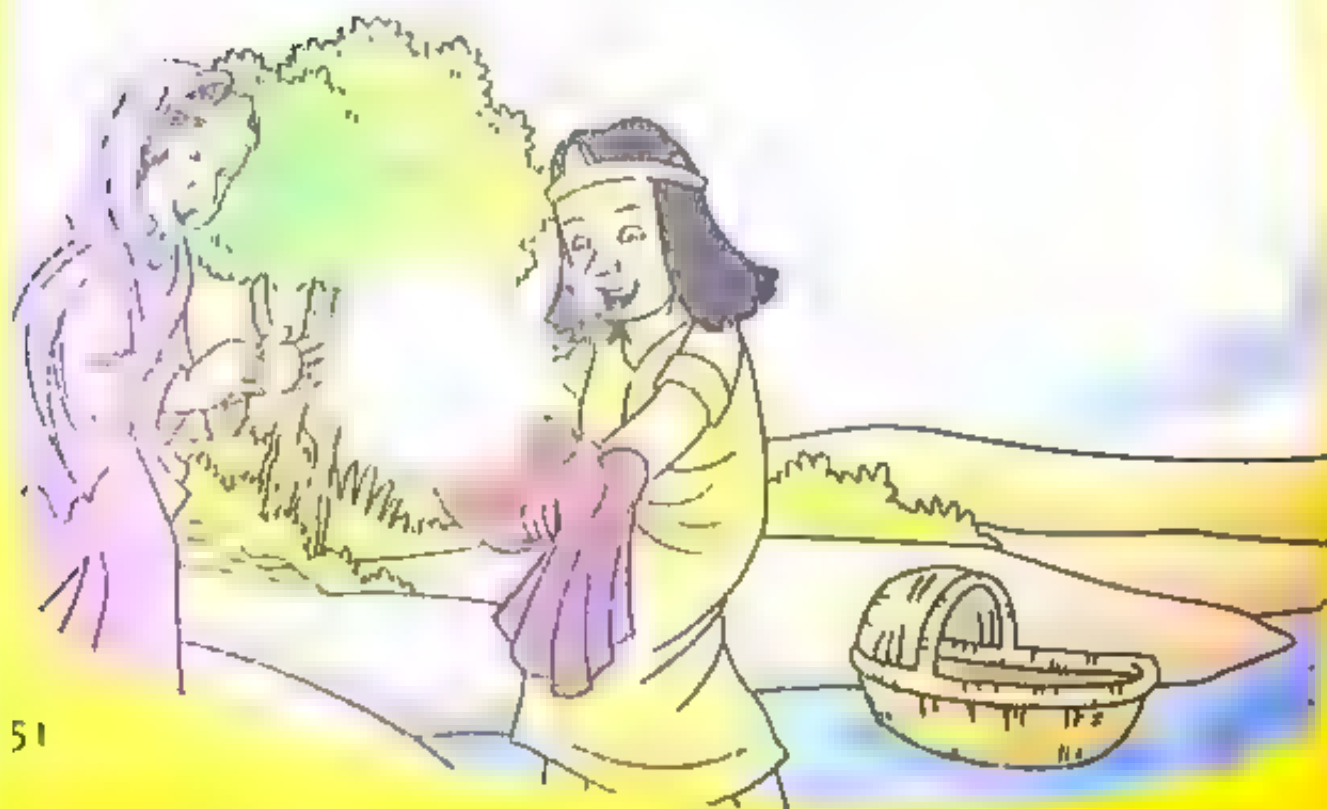
هەر وەها خوای گەورە لە گەڵ نەوەشدا کە لە نەخۆشییە کە ی چاک
کەردەووە، مāl و سامانیکی زۆری پتیبە خشییەووە و دەوڵەتمەندی کرد، ئەبوو
پتیبە مەهریش زۆر زیاتر سوپاسی خوای گەورە ی کرد و زۆر سوپاسگوزاری
بۆ خوای گەورە دەردەبەری و موسوڵمانانیش بریوایان بە خوای گەورە پتەوتر
بوو و بۆیان دەرکەوت کە خۆراگری و ئارامگرتن پتگای پیاوچاکان و بەندە
چاکەکان و بەندە سوپاسگوزارەکانە.

چیرۆک مۆوسا پێنجەم بەر

لە دواى ئەوێ کە یەعقوب پێنجەم بەر لە گەل یوسفی کۆری و کۆر و ئەوێ گانی دیکەیدا لە میصر نیشتە جێ بوون، نسر بە، بانوئیسرائیل ناوان دەکرد، دواى تێپەڕینی ماوەیەکی زۆر و هاتنی چەند ئەوێ، کێ بوێ بەدواناندا، پاشانک دروست بوو بە ناوی فیرعەوندە، کە زۆر سەمەکار بوو.

جارتیک فیرعەون خەوێک دەهێنیت، ئەویش خاوەنگەى بۆ بەردەسەگانی دەگێڕیتەو، ئەوانیش لێکدانەوێ ئەوێ بۆ دەکەن کە مەندالکی کۆر لەدایکەهێت؛ کە دەهێتە هۆی ئەوێ کونایی بە دەسەلای فیرعەون دەهێنیت، فیرعەونیش بریارێک دەدات کە هەر مەندالیک لەدایکەو سەری بێرن و لەناوی بێن، دواى ماوەیەک مۆوسا لەدایک دەهێت، دایکەشی لە ترسی فیرعەون و کاربەدەست و پاسەوانەکانی دەشارێتەو، بۆ ئەوێخانە ناو سەندووێکەو و دەبخاتە ناو ناوی نیلەو.

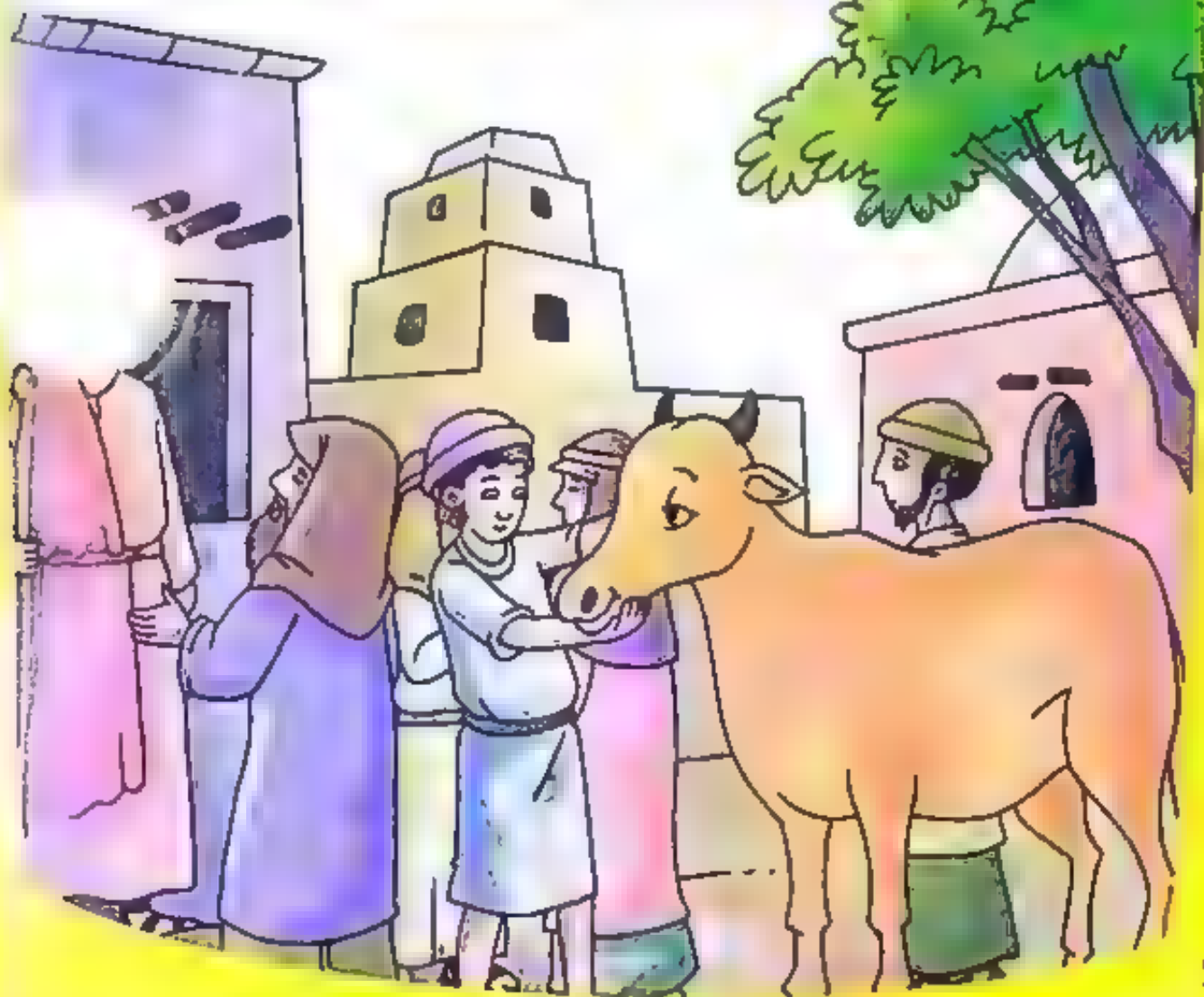
پاشان دايكى مووسا به كچه كەي خۆي ﴿واتە خوشكە كەي مووسا﴾ دەلەيت:
 لەدوورەو چاودەتري بكات بزانەيت بەرەو كۆتو دەروا، ئاوە كەش سەندووقە كە
 بەرەو لای ياسەوانە كانی كۆشكى فیرعەون دەبات، ياسەوانە كانیش سەندووقە كە
 دەكەنەو و سەیر دەكەن مەدالەي كۆرە تەیدا، بۆیە دەیبەن بۆ لای خەزانی
 فیرعەون كە ناوی ﴿خاتوو ئاسیە﴾ یە، ئەویش ئەو مەدالەي خوشدەوێت و بە
 فیرعەون دەلەيت: با ئەيكۆزین و لەناوی نەبەین، بەلكو سوودی بۆمان هەبەیت
 و بیکەینە كۆرە خوشمان، فیرعەونیش رازیبوو و لەناو كۆشكدا هەشتییهو.
 پاشان ئەم مەدالەش پێویستی بەو دەبەیت كە دایەنێكى هەبەیت تاكو شیرى
 پێبدات و بەخێوى بكات، هەر دایەنێکیان بۆ دەهێنا ئەم مەدالە شیرى
 مەمكە كانی هیچ كەسێكى نەدەخوارد، خوشكە كەیشی چوو بۆ لایان و پیتی
 وتن: من ئافرەتێك دەناسم، بەلكو بێتە دایەنى ئەو مەدالە.

نەوانىش رازىبوون و ئافرەتەكەش ھات بۆ لای مووسا و شىرى
خۆى پىدا و نەویش شىرى ئەو دابەنەى خوارد ۋ ديارە كە ئەو ئافرەتە دايكى
مووسا خۆى بوو).

پاشان مووسا لەناو كۆشكدە گەرە بوو و بوو بە لاوتكى پىگەشتوو، رۆژىك
مووسا دەچىت بۆ بازار لەوئى دوو كەس دەبىنىت كە شەرىابە، يە كىتكان
مىصرىيە و لە گەلەكەى فىرەونە، ئەوئى تىرىش بەنو ئىسرائىلىيە، كابراى بەنو
ئىسرائىلىيە كە روودەكە مووسا كە يارمەتى بدات و لە دەستى ئەو پىاوەرزكارى
بكات، لەوكەدا مووساش سىخورمەيەك يان زللەيەك دەكىشىت بە كابراى
مىصرىدا و كابراكەش دەكەوئىت و گيان لەدەست دەدات، دواى ئەو مووسا
زۆر پەشيمان دەبىتەو و دەلىت: خودايە لىم خوشبە، ئەو كەردەوئەك بوو لە
شەيتانەو و مەبەستى كوشتنىم نەبوو، بۆ رۆژى دواتر ھەوآلەكە بآو بووئەو كە
كەستىكى مىصرى لە گەلەكەى فىرەون بە دەستى مووسا كوژراو.

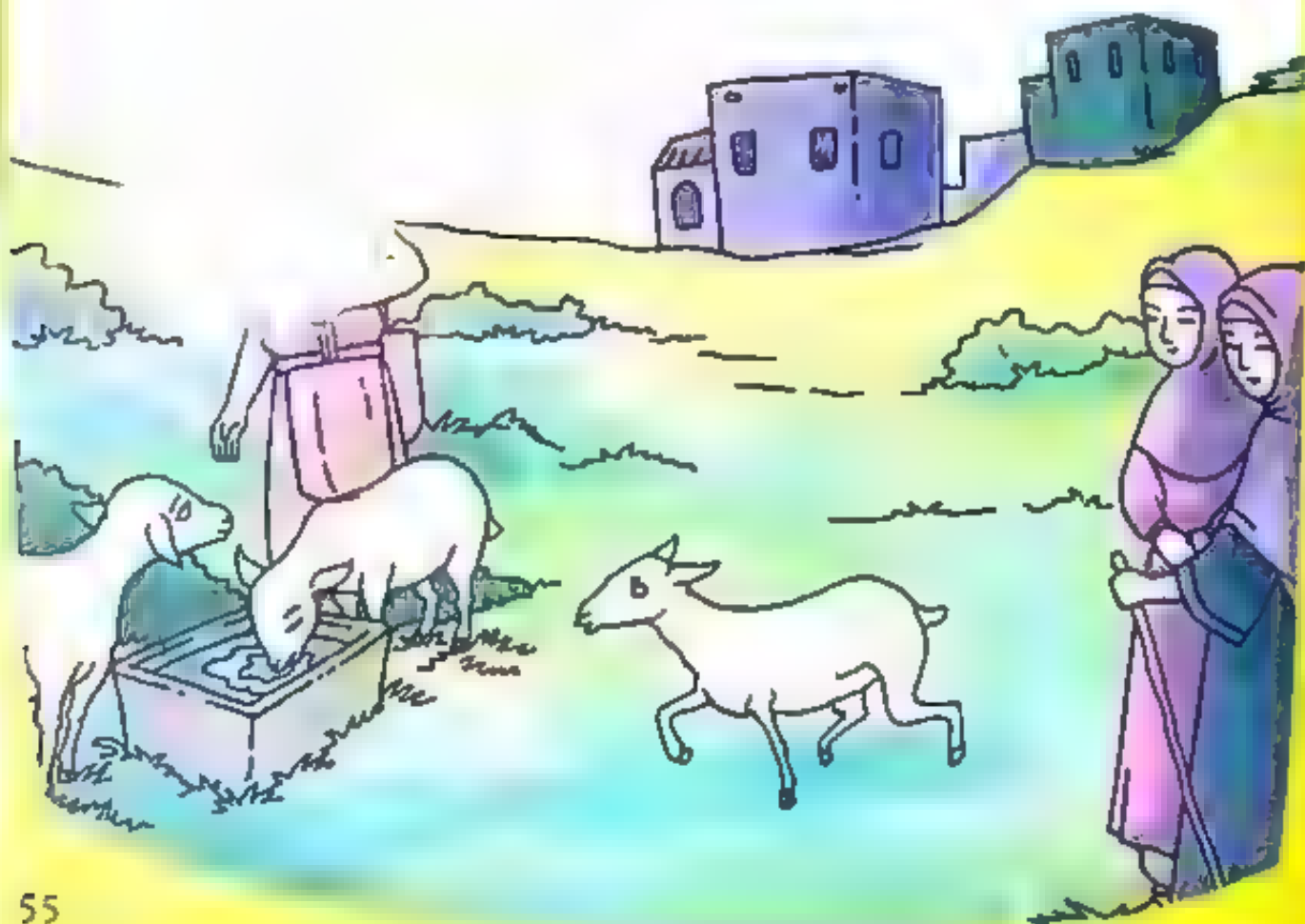

بۆيە مىصرىيەكان لىتى كۆبۈنەۋە كە بچن تۆلەي خۇيانى
 لىبىكەنەۋە، پىاۋىكى دىسۆزىش بە راكردن رۆيشت و بە مووساي وت:
 خىرا برۆ و ولاتى مىصر بە جىبەيىلە، خەلكى كۆبۈنەتەۋە و دەيانەۋىت لەناوت
 بىەن، مووساش رۆيشت و مىصرى بە جىبەيىشت و چوو بۆ خاكى مەدىيەن لە
 نىزىكى شام، لەۋى لاي كانىيەكەۋە بىنى كە قەرەبالغىيە و خەلكى كۆبۈنەتەۋە
 خەرىكن ئازەل ئاۋ دەدەن، لەولاترىشەۋە دوو كچىش وەستان، وتى: ئەۋە
 چىتانە بۆ ئىۋەش ناچن ئازەلەكان ئاۋ بدەن؟ وتيان: ئىمە باۋكىكى
 پىرمان ھەيە بۆيە ئەۋ نەيتۋانىۋە و ئىمە ھاتوۋىن ئەۋ ئازەلەنە
 ئاۋ دەدەين، با چۆل بىتت ئەۋكاتە ئاۋيان بدەين. مووساش
 يارمەتىدان و ئازەلەكانى بۆ ئاۋدان، پاشان رۆيشتە بن
 دارىك دانىشت بۆ ئەۋەي پشۋويەك بدات.

كچە كانىش كە چوونەو بۆ مآلەو نەو بەسەرھاتەيان بۆ باوكيان
 گىرايدەو كە باوكيان يەكتىك بوو لە پياوچاكەكان، وتيان: كەسئىك بوو
 يارمەتيدايىن كە باش و رىكوپئىك و بەھىزىش بوو، نەوئىش يەكتىك لە كچەكانى
 نارد بەدواى مووسادا، مووساش بەسەرھاتى خۆى بۆ گىرايدەو، پاشان پياوچاكەكە
 پىتى وت: مەترسە نۆ لە دەست ستمەكاران رىزگارت بوو. پاشان بە مووساى وت:
 نەگەر بۆ ماوەى دە سال شوانىم بۆ بكەيت نەوا يەكتىك لە كچەكانمت لى مارە
 دەكەم، بۆيە ھەردووكيان لەسەر بابەتەكە رىككەوتن.

دواى تەواوبوونى نەو ماوەيەش مووسا برىارىدا بگەرپتەو بۆ ولاتى مېصر،
 لەگەرانەویدا لە كئوى (طوور) لە سينا مووسا لە دوورەو ناگريكى بينى و بە
 خىزانەكەى وت: من دەچم بۆ لاى نەو ناگرە تاكو نەگەر خەلكى لىبىت بۆ رىگەى
 گەرانەويمان پرسىاريان لىبكەم، بۆيە رۆشت بۆ لاى ناگرەكە.

له وکاته دا پهروه دگار بانگی لیکرد و فهرمووی: من پهروه دگاری
 تۆم و تۆم کردووه به پتېغه مېهر، بچو بۆ لای فیرعه ون بۆ نه وهی په یام و
 بانگه وازی نایینی خودای پتېغه مېه نیست، چونکه نه و له سته م و زۆرداریدا
 زیاده رویی کردووه، بۆ نه م کاره یش خودای گه وره هه ندی موعجیزه ی به مووسا
 پتېغه مېهر. به خشی و هاروونی برایشی له گه لدا په وانه کرد و فهرمووی: به
 نه رم و نییانی له گه ل فیرعه وندا گفتوگو بکه ن.

بۆیه مووسا پتېغه مېهریش گه رایه وه بۆ لای ختزانه که ی و چوونه وه بۆ
 ولاتی میصر و له گه ل هاروونی برایدا چوون بۆ لای فیرعه ون تا کو په یامی
 خودای پتېغه مېه نن، هه ردووکیان پتیا ن وت: هاتووین په یامی خودای گه وره ت
 پتېغه مېه نین که ته نها (الله) په رستیت و هاو ل و هاو به شی بۆ دانه نیتیت،
 به لام فیرعه ون به مووسا پتېغه مېهری وت: نه گه ر تۆ پتېغه مېهر و نیردراوی
 خودایت به لگه یه کمان پیشان بده.

مووسا پيڻغه مېهرىش . . دەسى له گيرقان و بهر باخه لېدا دهره پيا كه
 زور پووناك بوو و دهره وشابه وه و بهو سيپتي و پرشنگه ي دېدا به وه هه مووانى
 سهر سام ده كرد، هه روه ها گوچانه كه ي دهستيشى فرېدايه سهر زهوى و به فهرمانى
 خودا بوو به ماريكى گه وره و ده جوولايه وه، به لام فيرعه ون ههر نكولى ده كرد و
 به مووسا پيڻغه مېهرى . . وت: تو ساحير و جادوو گهرىت، نه وه سيجر و جادووت
 له ئيمه كړدوه، بويه دواتر فيرعه ون برياريدا هه موو ساحير و جادوو گهره كان له
 سهرانسهرى ميصردا كوېكا ته وه، تاكو ساحيره كانېش سيجر و جادوو پيشان بدن،
 به مېش خه لكى له مووسا پيڻغه مېهرى . . ده كشيته وه و بانگه وازه كه شى پووچهل
 ده بېته وه، بويه رۆژيكى جه ننى خويانى دابا بو به يه كگه بېستنى ساحيره كان له گهل
 مووسا پيڻغه مېهرى . . كه بهو رۆژه يان دهوت: «رۆژى جوانى و خورازاندنه وه»، لهو
 رۆژه د بريارياندا كه به كه مجار ساحيره كان سيجر و جادووى خويان بگهن.

بۆيە سېھرى خۇيان کرد و هەندى گورىسان فرېدا و به

سېحر و جادوو لە بەرچاوى خەلکیدا بوونە ماری جۆراوجۆر، پاشان مووسا
پېغەمبەریش گۆچانە کەى دەستى فرېدايە سەر زەوى و به فرمانى خودای
گەورە گۆچانە کە بوو ماریکی گەورە و حیرا کەوتە قووتدانى هەموو مارە کانى تر،
بە مەش سېحر بازە کان شکستیان خوارد و بۆيان دەرکەوت کە بە راستى ئەمە به
هیچ جۆرێک سېحر نایە و موعجیزەیه کە و روویداوه، بۆيە هەمووان برباریاندا
بروا به مووسا پېغەمبەر سەن و کەن و کړنووشیان بۆ خودای گەورە برد و وتیان: «
ئەوا ئێمە بروامان به خودای پەرورەدگارى جیهانیان هتیا، به خودای مووسا و
هاروون، فیرعە ونیش بەم کارەیان زۆر نوورەبوو، بۆيە برباریاندا ئە گەر پەشیمان
نەبنەوه ئەوا هەموو ساحیرە کان دەکوژت، سحیرە کانیش لە برواهینانە کەیان
به خودای گەورە پەشیمان نەبوونەوه، فیرعە ونیش هەموویانى گوشت.

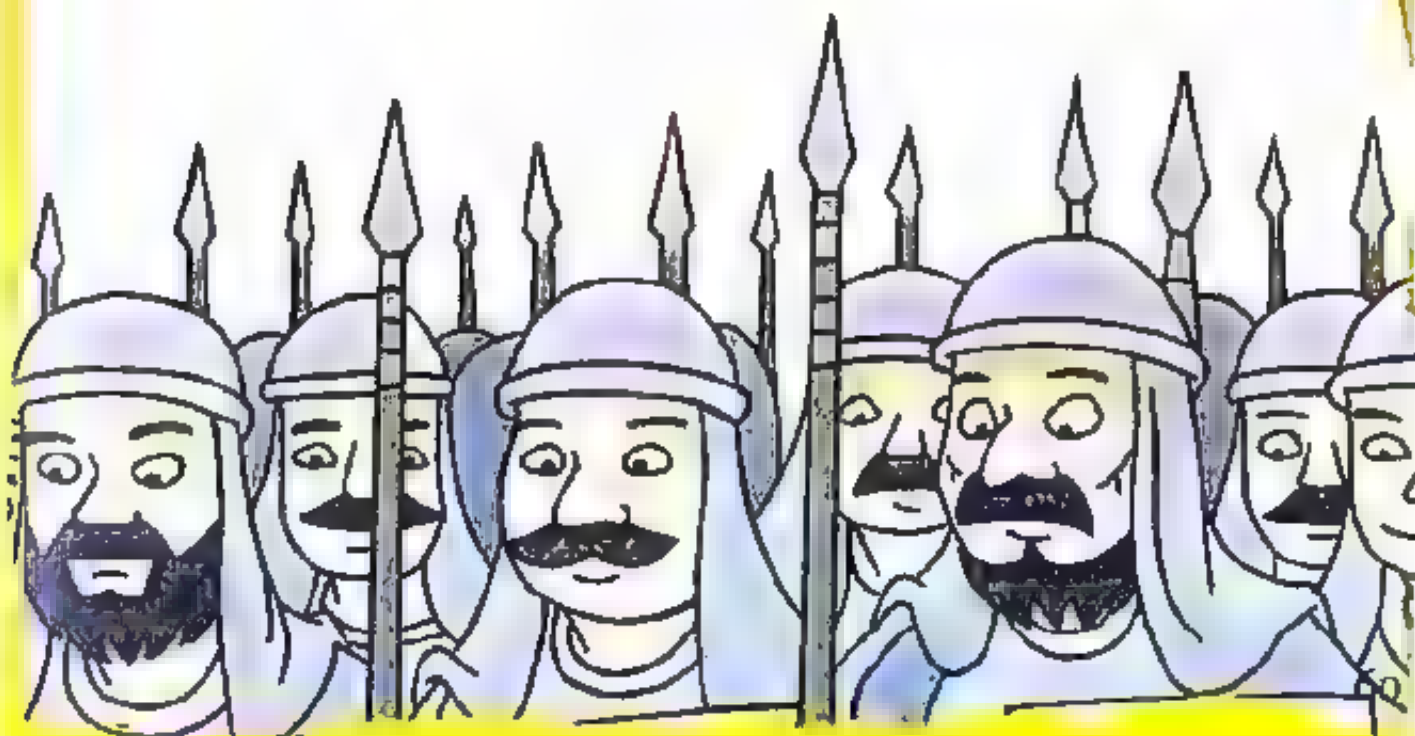
ههروهه ها فیرعه ون بهردهوام بوو له نازاردانی بهنو ئیسرائیل و سزا
 و نازاردانه کانی له سهریان زیاتر کرد، خودای گهورهش ږتگهی دا به مووسا و
 هاروونی برای که بهنو ئیسرائیلیه کان بیهن و له ولاتی میصر بچنه دهروهه، کاتیک
 گه یشتنه نژیکی ږووباری نیل بهنو ئیسرائیلیه کان ترسی نهوه بیان هه بوو که ناوی
 ږووباری نیل له پتشیانه وهیه و ناتوانن له ناوه که بپهړنه وه، ههروهه ها له دوايانه وه
 فیرعه ونی لویه، ترسی نهوه شیان هه بوو که فیرعه ون هه موویان بکوژیت، کاتیک
 گه یشتنه لای ږووباری نیل خودای گهوره سروشی بو مووسا پتغمبه ر کرد که به
 گوچانه کهی دهستی بکیشیت به ناوه که دا، نهویش کیشای به ناوه که دا و ږووباری
 نیل بوو به کو لانتیک و هه موویان به ناویدا پهړینه وه، فیرعه ونیش دوايان کهوت، به لام
 فیرعه ون نوقمی ناو ناوه که بوو و خنکا و مووسا و هاروون و بهنو ئیسرائیلیه کان له
 دهستی نهو فیرعه ونه زالمه ږزگاریان بوو، نهو په یام و کتیه ی که خوی گهوره بو
 هه زره تی موسای نارد
 ناوی **«تهورات»** بوو.

چیرۆکی پیغمبهران

داوود و سولهیمان

دوای کۆچی دوایی مووسا پیغمبەر ﷺ ماوهیهك تیپه‌ری به‌سه‌ر گه‌لی به‌نو ئیسرائیلدا، به‌هۆی سه‌رپیچی و لووتبه‌رزی و به‌دره‌فتارییه‌وه‌وه‌ خوای گه‌وره‌ سزا و ئازاریکی زۆری دا و ده‌که‌وتنه‌ به‌ر شالۆی گه‌لانی دراوسێ، هه‌ر به‌وشتویه‌ به‌رده‌وام بوون تاكو هانایان برده‌ لای پیغمبهره‌که‌یان که داوا له خوای گه‌وره‌ بکات که سێکیان بۆ هه‌لبژێرت که سه‌ربه‌رشتییان بکات تاكو ریزه‌کانیان رێکبخه‌نه‌وه‌ و بتوانن به‌رگری له‌ خۆیان بکه‌ن له‌ به‌رامبه‌ر ئه‌و گه‌له‌ی دراوسێیان که هێرش ده‌هێنايه‌ سه‌ریان و سه‌رکرده‌که‌یان ناوی ﴿طالووت﴾ بوو، خودای گه‌وره‌ش که سێکی بۆ هه‌لبژاردن به‌ ناوی (طالووت) که پێشه‌وايه‌تی ده‌کردن، ئه‌وانیش سه‌ره‌رای سه‌رپیچیکردنی زۆریش به‌لام له‌ دواتردا ناچاربوون و رازیبوون به‌ پێشه‌وايه‌تی ﴿طالووت﴾. ئه‌وانیش به‌ سه‌رکرده‌یه‌تی ﴿طالووت﴾ی سه‌رکرده‌یان که‌وتنه‌ری بۆ شه‌رکردن له‌ گه‌ل دراوسێکه‌یندا که ﴿طالووت﴾ سه‌رکرد یه‌تی ده‌کرد، شه‌ر ده‌ستیپێکرد و گه‌نجێك توانی ﴿طالووت﴾ له‌ ناوببات، ئه‌و گه‌نجه‌ش ناوی ﴿داوود﴾ بوو.

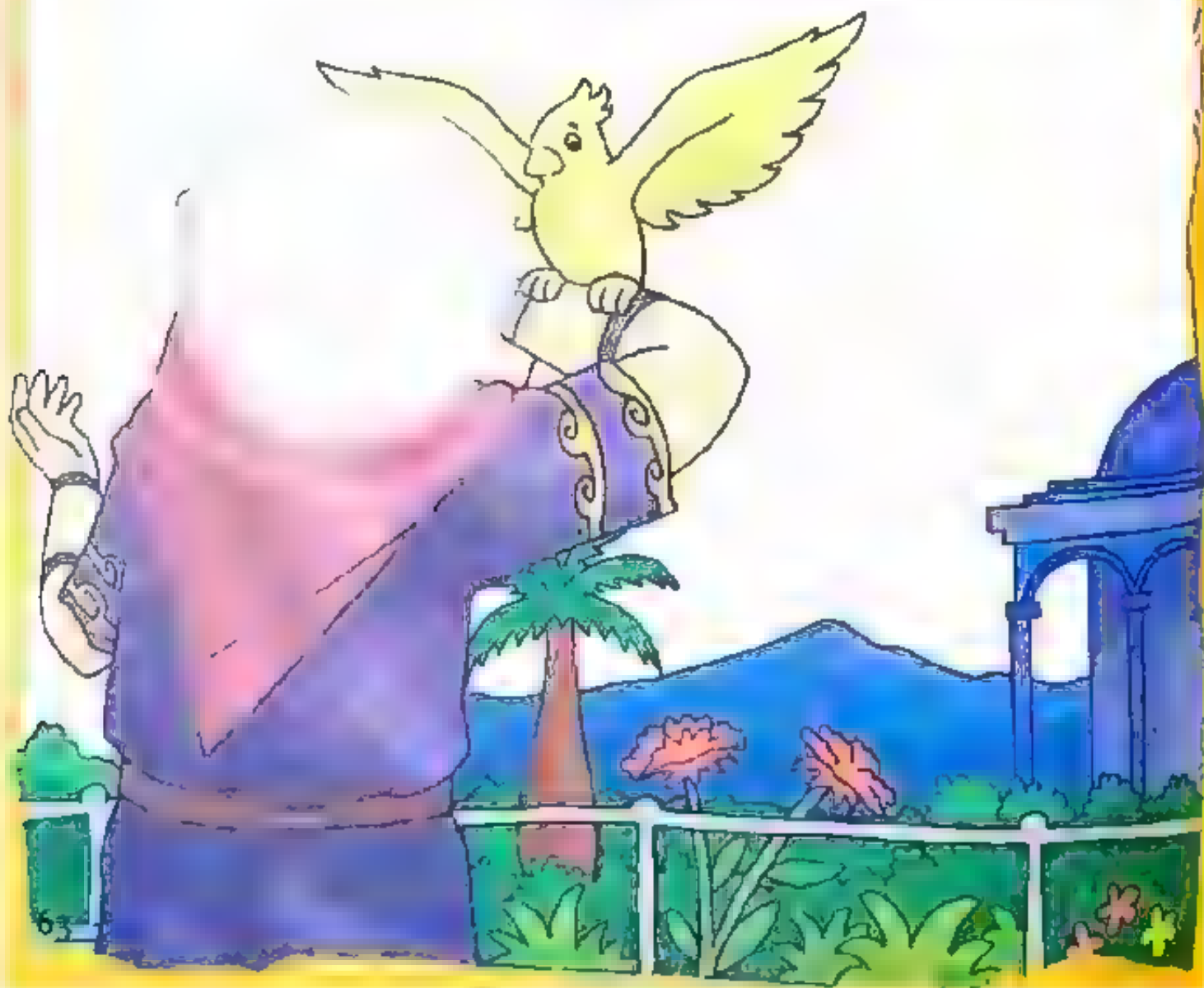
پاشان «داوود بووه» پادشا و خوی گه ورهش «داوود» ی کرده پیغه مبه ر و
 هه لیبژارد بو گه لی به نوئیسرانیل، خوی گه وره کتبی «زه بوور» ی بو ره وانه کرد،
 هه روه ها له گه ل نه وه شدا که پیغه مبه ری خودا بوو، پیشه ی «ناسنگه ری» ده کرد،
 بو به خاوه نی جه سته یه کی به هیژ و پته و بوو، هه روه ه بانگه وازی گه له که ی ده کرد
 بو په رستنی خودای تاک و ته نها، زور به داد په روه رانه داد وهری بو گه له که ی
 ده کرد و چاره سه ری کیشه و گیرو گرفته کانیا نی ده کرد، خودای گه وره کور یکی
 پی به خشی نوی «سوله یمان» بوو. پاش نه وه ی که «سوله یمان» گه وره بوو،
 داوود پیغه مبه ر ﷺ کوچی دوا یی ده کات و سوله یمانی کوری شوینی ده گرینه وه،
 خودای گه وره نه ویشی وه کو پیغه مبه ر یکه ره وانه کرد بو گه لی به نوئیسرانیل.

خودای گەررە دەستەلاپنکی بەختی نە سولەیمان پەغەمبەر . کە نە ئەس
لە پەش نەو ھەببوو و نە لە دوای ئەویش کەسێ تر نەو دەستەلانای دەست .
ھەر ھەم خودای گەررە زمانی ھەموو بەیر و پالەندە و تازە لە کانی فەرکردبوو و نا
و ھنوکی بۆ رام کردبوو ، رۆژێک سولەیمان پەغەمبەر . لە کەل سوپا بەدا
دەرۆشتن ، لە پەش نەو دی کە بکەن بە دۆلێک کە مێروولەیدی زۆری
لە دەست ، پەکیک لە مێروولەکان ھاوار دەکات و بانکی ھاوێنکائی دەکات و
دەلیب : ھۆ مێروولەکان .. نەو سولەیمان و سەر بازە کانی بە ناوچە کە ی نەو دا
دەرۆن ، خیرا خۆتان لە گونە کانیان بشارنەو نەو کو پەتان پەدا بێنن لە کاتێک
ناگابان لێنار نەبیت و ھەستەن پێ نە کەن ... کاتێک سولەیمان پەغەمبەر
کوئی لە فەسە کانی نەو مێروولەیدی دەبیت ، زۆر شادمان و دلخۆش دەبیت و زۆر
سوپاسی خودا دەکات کە نەو ھەموو نار و نەعمەنانەدی پێ بەحشیووە و فیری
زمانی ھەموو گیاندارانی کردووە .

رۆژێکی تر سوله یمان پێغه مبه‌ر ﷺ فه‌رمانی دا به‌ هه‌موو سوپا که‌ی له‌ - ئاده‌میزاد
 و جنۆ که‌ و هه‌موو په‌ له‌ وهر و باڵنده‌ و نازه‌ له‌ کان که‌ کووبنه‌وه‌ و چوو به‌ سه‌ریان
 نکاته‌وه‌، چاوی گێرا و په‌پوسلێمانه‌ی نه‌بینی، بۆیه‌ بریاریدا که‌ په‌پوسلێمانه‌
 سه‌ربهرێت یان سزایه‌کی سه‌ختی بدات، مه‌گه‌ر ئه‌وه‌ی بۆ ئه‌و دیارنه‌بوونه‌ی
 پاساو و بیانوویه‌کی هه‌بێت، زۆری پێنه‌چوو که‌ په‌پوسلێمانه‌ هاته‌وه‌ و وتی:
 ده‌مه‌وێت هه‌والێکی راست و دروستت پێ بدهم؛ گه‌لێکم بینی له‌ شاری
 ﴿سه‌به‌ه﴾ له‌ ولاتی یه‌مه‌ن که‌ ژنیك به‌رپۆه‌ی ده‌بات، به‌لام گومرا‌بوون و له‌ بری
 خودا په‌رستی ئه‌وان خۆر ده‌په‌رستن، سوله‌یمن که‌ ئه‌مه‌ی بیست نامه‌یه‌کی دا
 به‌ په‌پوسلێمانه‌ که‌ بیگه‌یه‌نێنه‌ ده‌ستی پادشای ئه‌و ولاته‌ که‌ ناوی ﴿به‌لقیس﴾ه‌،
 له‌ نامه‌که‌یدا باسی ئه‌وه‌ی ده‌کرد که‌: به‌لقیس و گه‌له‌ که‌ی بێن و بینه‌ موسولمان
 و له‌بری په‌رسنی خۆر نه‌نهما خودا په‌رستن.

بەلقىسىش نەمە كەي خويىدەوۋە و پىرس و راوئىزى بە كار بە دەست و پىاوماقولاى
گەلە كەي كرد، ئەوانىش وتىان: نىمە بە ھىز و بە توانا و بە دەسەلاتىن با
لەگەلىاند بىخەنگىن، بە لام دواپىارىش ھى تۆيە چۆنت دەوئىت واپىاربىدە.

بەلقىسىش بۆي روونكردەوۋە و وتى: ھەر شوپىنىك شەر و جەنگ تىيدا
روويدابىت و ھەر پادشاىەك بدات بەسەر ھەر ولاتىكدا ئەوا ئەو شوبنە وئىران
دەكەن و گەلەكەيشى ملكەچ و رىسوا دەكەن، بۆيە مەن نىردراو و ھەندى
دىارى بۆ دەنئىرم بزانم چى دەلىت؟

كاتىك دىارىبە كانىان برد سولەيمىن پىغەمبەر ﷺ ونى: ئەو دىارىبانە گىرپنەوۋە بۆ
پادشاكەتان، چونكە خوداى گەورە ناز و نىعمەت و دەسەلاتىكى زۆر فراوانترى
بە مەن بەخشيۋە، بگەرىنەوۋە و پتى لىن ئەگەر موسولمان نەبىت ئەوا بە سويا
و ھىزىكى ھىندە زۆرەوۋە دىم كە رىسوا و سەر شۆرپىن.

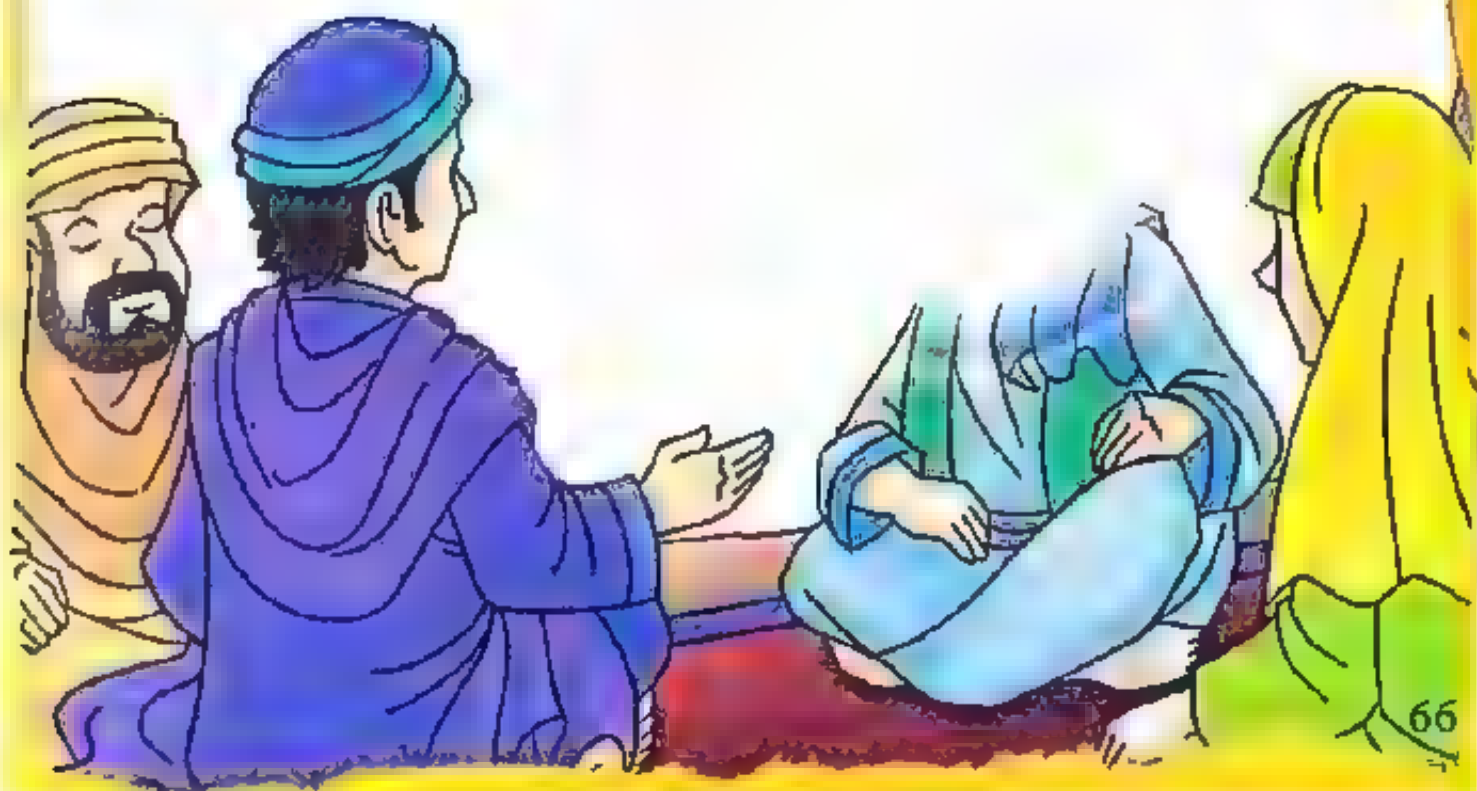

نیردراوه کار گه رانه وه بو لای به لقیس و وه لامه که یین پیدای،
 نهویش بریاریدا خوئی و کومه لیک له کار به دهستانی ولاته که یی بچن بو
 چاوپیکه وتنی سوله یمان پیغمبر ﷺ، کاتیک سوله یمان پیغمبر ﷺ زانی
 که به لقیس دیت بو لای، ویستی توانا و دهسه لای خوئی پیشان بدات، تا کو
 زووتر موسولمان بن، بیستبووی که به لقیس ته ختیکی شاهانه ی هیه،
 بویه کوبوونه وه یه کی کرد و له ناو زانایان و سه رکرده و ساره زایانی گه له کهیدا
 وتی: کی ده توانیت ته ختی به لقیسم بو بهینیت؟ ته حته که یی به لقیس زور
 نواره و نایاب بووه و له ئالوون و زیر و مرواری و گه وه هر دروستکرا بوو.

یە کێك لە جنۆكە زەبەلاحە كان وتی: من تەختە کەیت بۆ دەهێنم پیش ئەوەی ئەم
 کۆبوونەوه و دانێشتنە تەواو بکەن و کۆتایی پێبەھێنن. یە کێکی تر لە زانایانی ناو
 دانێشتنە کە وتی: من تەختە کە ی دەهێنم بەردەمت لە ماوەی چاوترووکا دنیی کدا
 پیش ئەوەی چاوە کانت بکەینەوه، چاوی ترووکاند و چاوی کردەوه بینی تەختە کە ی
 بەلقس لەبەردەمیدایە، بۆیە سوپاستیکی زۆری خودای گەورە ی کرد بۆ ئەو
 هەموو دەسلەلات و نێعمەتانە ی پێی بەخشیوه، فەرمووی هەبدێك دەستکاری
 لەو تەختەدا بکەن و گۆرانکاری تێدا بکەن تا کو ئەیناسیتهوه.

کاتیك بەلقیس هات بۆ لای سولەیمان، تەختە کە ی بینی کە لەوەی خۆی دەچیت
 بەلام ئەویش نییە، دواتر بۆی دەرکەوت کە ئەو تەختە هەمان تەختە کە ی خۆیەتی،
 بۆیە دوا ی گفتوگۆکردن لەگەڵ سولەیمان پێغەمبەر ﷺ بەلقس و گەلە کە ی
 برۆیان بە تاك و تەبھایی خوا ی گەورە هیئا و موسولمان بوون.

رۆزىك سوله يمان پىغەمبەر ﷺ خۆى دابوو بەسەر عەساكەيدا و چاودىرى
 جنۆكەكانى دەکرد، بەلام ھەر بەوشىوھىە كۆچى دوايى كردبوو،
 جنۆكەكانىش پىيان نەزانى بوو، ھەر خەرىكى كارکردنى خۆيان بوون،
 تاكو ماوھىەكى رۆر مۆرانە دابووى لە عەساكە و كرمۆليان كردبوو، بەمەش
 عەساكە شكا و كەوت و بە كەوتنى عەساكەيش سوله يمان پىغەمبەر ﷺ
 كەوت بە زەويدا، بەھۆى ئەوھشەوھ جنۆكەكان بۆيان دەرکەوت كە
 ماوھىەكى زۆرە سوله يمان پىغەمبەر ﷺ كۆچى دوايى كردووه، بەمەش بۆ
 جنۆكەكان و خەلكىش دەرکەوت كە جنۆكەكان ھىچ لە غەيب نازانن و
 تەنھا خواى گەورە خۆبەتى ناگادارى غەيبە.

چیرۆکی یونس پێغمەبەر

خودای گەوره یونس پێغمەبەری : نارد بۆ لای دانبشتوانی ناوچەیهك كه ناوی «نەینهوا» بوو، شارێك بوو له عێراقی كۆندا كه ژمارەی دانبشتوانه كەي له «١٠٠٠٠» سەد هەزار كەس زیاتر بوو.

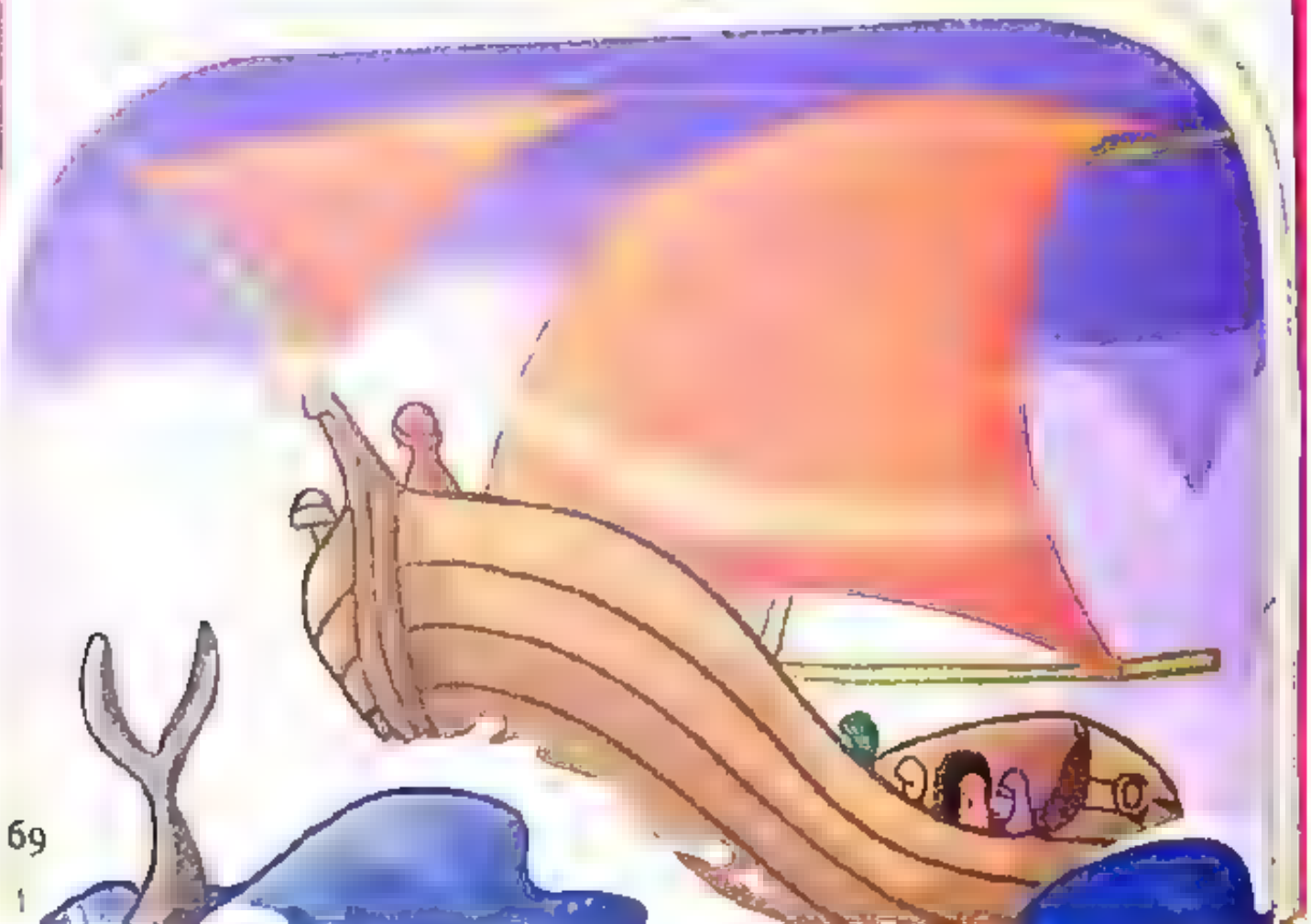
یونس پێغمەبەرش : خۆی تەرخانکرد و هەول و كۆششێکی زۆری دا بۆ بنگەوازکردن بۆ لای خودا و پەرستنی خودای گەورەي ناك و تەنھا، سەرەرای ئەوەی بەردەوام بوو له بانگەوازکردن بۆ ئایینی خودا، بەلام گەله كەي گۆیيان بۆ بەگرت و لەسەر بێباوەری و كەللەرەقی خۆیان سووربوون و باوەریان پێهە كرد. یونس پێغمەبەرش : لەم رەفتار و هەلوێستانەي گەله كەي زۆر توورەبوو، هەرهەشی سزای سەختی خودایی لێدەكردن. بۆیه له شارە كه چوو دەرەوه و ئەو ناوچەیهی بەجێهێشت.

رۆبشت و روویكردە كەناری دەریا و لەو كاتەدا خەریك بوو خۆر ئاوا دەبوو، بۆیه كەشتییه كی بینی لەسەر رۆبشتن بوو، ئەویش داواي له سەرشیمانێ كە یارمەتی بدەن و له گەڵ خۆیاندا ببەن.

ئەوانىش داۋا كە يان جىيە جىكرد و سۈارى كەشتىيە كە بوو و ئەو
 ناۋچە يەى بە جىيەيىشت، كە چوونە ناو دەرياۋە خوداى گەورە گەردەلوولتىكى
 بەھىزى ھەلكرد و شەپۆلە كانى دەريا كە رۆر بەھىزبوون و كەشتىيەوان و
 سەرنشپە كانى كەشتىيە كە زۆر ترسان كە كەشتىيە كە يان توقووم بېيت،
 بۆيە وتيان: ديارە كەستىكى گوناھبارمان تىدايە بۆيە وامان لى بەسەر دىت.
 ئىنجا لەنىو خۆياندا راۋىژبان كرد كە بەكتىيان لەسەر كەشتىيە كە
 ھەلبدەنە ناو ناۋى دەريا كەوھە تاكو رزگارىان بېيت.

بۆيە بە تىروپىشك ھەلېزاردىيان كرد ناۋى يونس پىغەمبەر دەرچوو،
 يونسىش باسى خۆى بۆ گىراپوونەوھ، ئەوانىش وتيان ناكىت ئەم كەستىكى
 تاوانبار بېيت، بۆيە تىروپىشكە كە يان دووبارە كەردەوھ، بەلام بۆ جارى دووھمېش
 ھەر يونس پىغەمبەر دەرچوو، بۆيە وىستى خۆى ئامادە بكات بۆ
 ئەوھى خۆى ھەلبداتە ناو دەرياۋە، بەلام ئەوان وىستى تىروپىشكىتى
 ئەنجام بدەن، بۆ سىيەمجارىش بە وىستى خودا لە تىروپىشكە كەدا ھەر
 ناۋى ئەو دەرچوو.

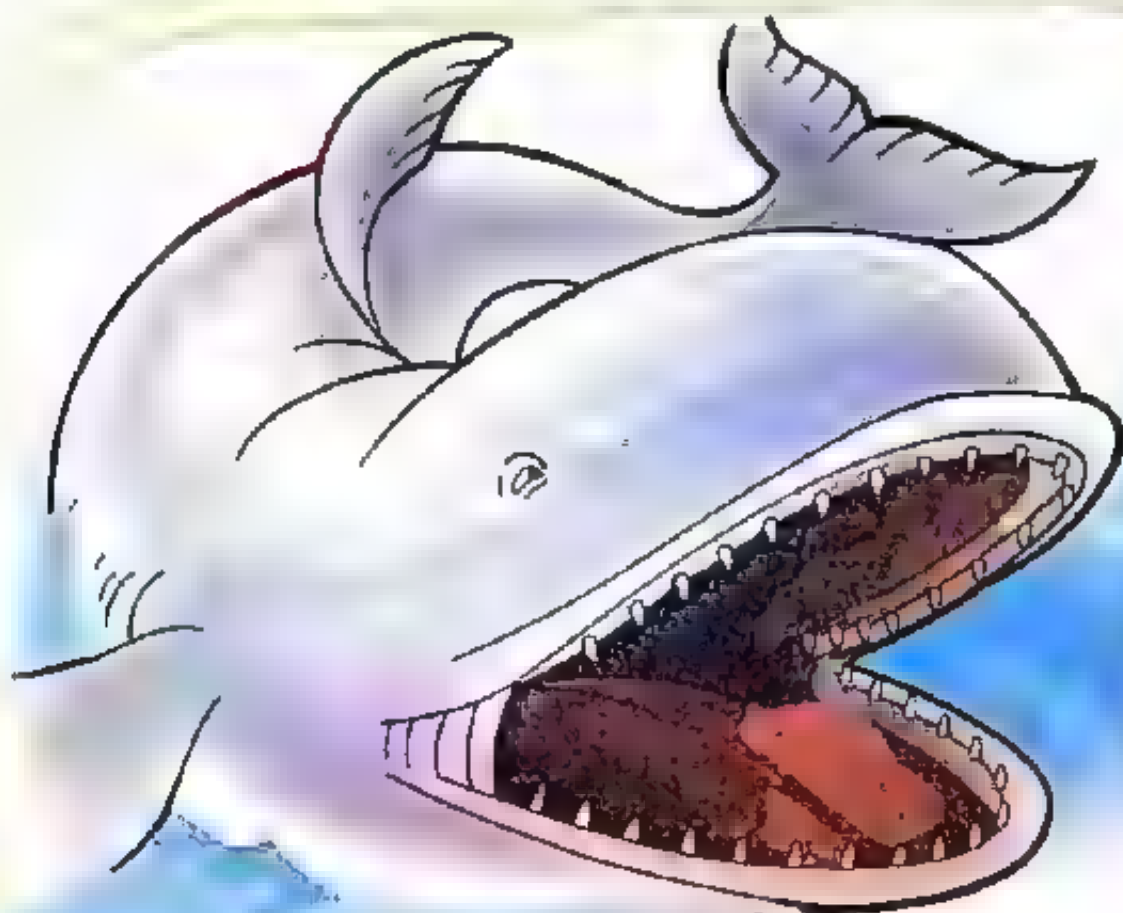

بۆيە ھەلياندايە ناو ئاوي دەرياكەو، لەو کاتەدا خۆي گەورە
 نەھەنگىكى بۆنارد و قووتى دا، خوداي گەورەش ئەو نەھەنگەي ئاگادار کردبوو
 كە ھيچ زيانك بە يونس پىغەمبەر ﷺ نەگەيەنيت، بۆيە لە بۆشايى سكى
 نەھەنگەكەدا تەخت كەوتبوو.

بەلام وردەوردە دەست و قاچى كەوتە جوولاندن و بۆي دەركەوت كە ھىشتا
 زىندوو و نەمردوو، لەو كاتەدا ھەستى كرد كە ھەلەي كردوو و گوناھىكى
 گەورەي ئەنجام داو كە بە بى فەرمانى خوداي گەورە ئەو گەلەي خۆي
 بە جىھىشتوو، بۆيە كړنووشى بۆ خودا برد و دوعايە كي كرد و وتى:

واتە: خودايە لە تۆ يەولاو خوايە كي تر نيبە بە حەق بپەستريت، تۆ لە ھەموو
 كەموورتى و ناتەواويەك پاك و بىگەرديت و منيش يەكيك بووم لەوانەي
 ستەمبان لە خۆيان كردوو، دەي سا فريام بكەو.

خۆي گەورەش نزاكەي گيراكرد و لىي خوشبوو و نەھەنگەكەي ئاگادار كردوو
 بە بى ئەوەي زيان بە يونس بگات فريبداتە دەرەوہي دەرياكە و پرزگارى ببیت.

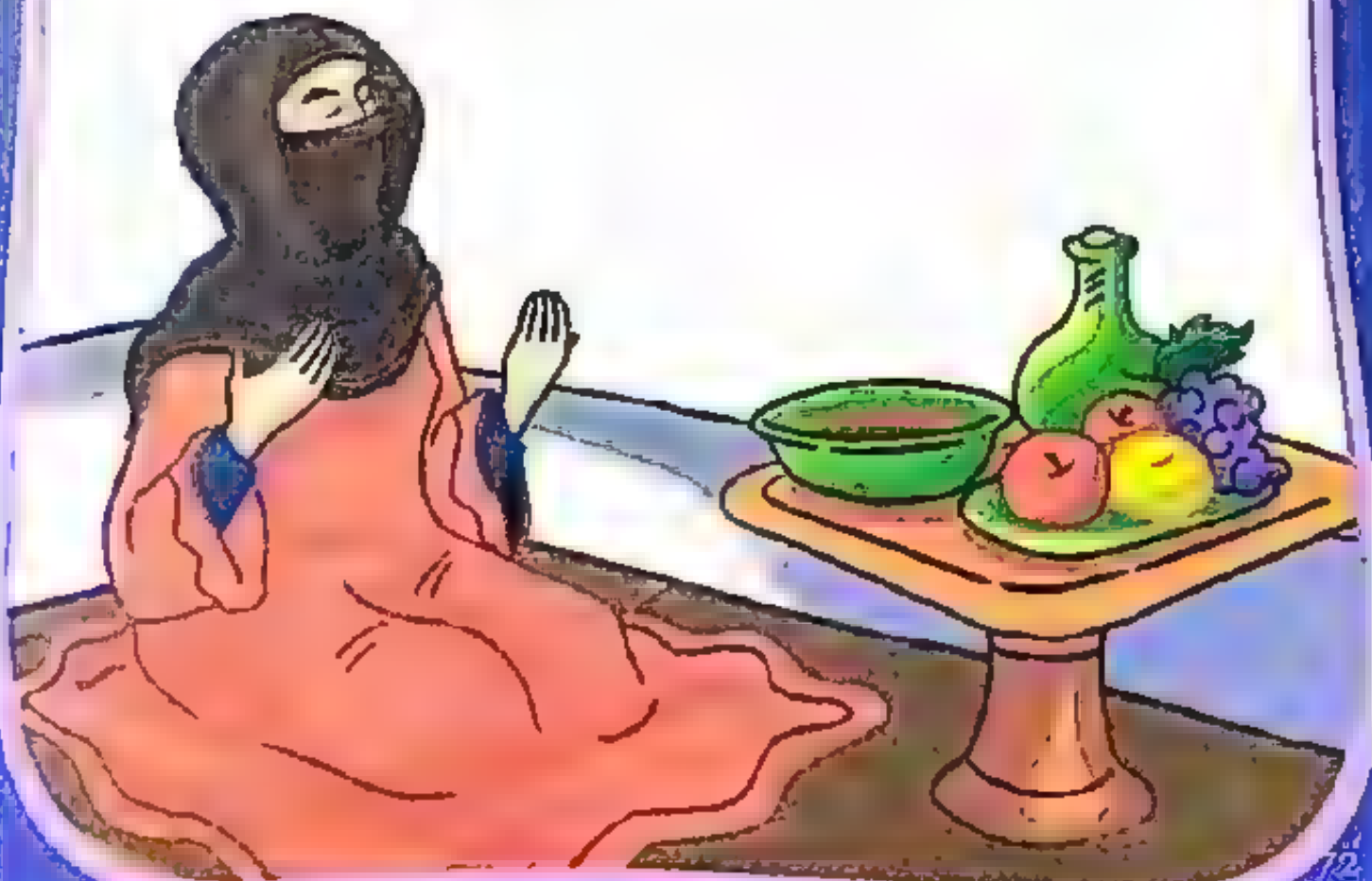
یونس پیغمبهریش ۛ لاواز و بیهیزبوو و له کهناری ده‌ریاکه خۆی به
 که‌لای کوله‌که داپۆشی؛ که خودای که‌وره له‌و شوینه‌دا بۆ پاراسسی یونس
 پرواندبووی. له‌و حاله‌دابوو تا‌کو چاک‌بووه‌وه و ترس و نازاری نه‌ما و ده‌روونی
 هه‌من بووه‌وه، دواتر بریاریدا یکه‌رتنه‌وه بۆ ناو که‌له‌که‌ی خۆی.

له‌و ماوه‌یه‌شدا که یونس پیغمبهر ۛ که‌له‌که‌ی به‌حیه‌یه‌شتبوو، هه‌موو
 که‌له‌که‌ی بۆیان ده‌رکه‌وتبوو که نووشی سزای خودا ده‌بن بۆیه که‌رابوووه‌وه
 بۆ لای خودا و په‌شیمان بووبوونه‌وه، یونس پیغمبهریش که که‌راهه‌وه بۆ
 لایان بانگی کردن بۆ پرواهه‌یان و په‌رستنی حوای تا‌ک و ته‌نها و ئه‌وانش
 پروایان به‌ خودا هه‌نا و رێگه‌ی هیدایه‌تیان گرت‌ه‌به‌ر، خودای که‌وره‌ش
 ژیانگی خۆش و ئاسووده‌ی پیبه‌خشین و به‌خته‌وه‌ری کردن.

چيروڤكى عيسا پيغەمبەر ﷺ

لە سەردەمى زەكەريا پيغەمبەردا ﷺ پياوچاكيك ھەبوو كە ناوى
عيمان بوو و ژنيكى ھەبوو، بەلام ژنەكەى نەزۆك بوو و منداالى
نەدەبوو، بۆيە رۆژيكيان ژنەكەى دوعاى كرد كە خوداى گەورە
كورپكى پى بېخشبەت، ئەميش نەزرى كرد بۆ خوداى گەورە بۆ
ئەوھى خزمەتى ﴿بەيتول موقەددەس﴾ بكات، خوداى گەورەش
نزاكەى گيراكرد ھەرچەندە كە نەزۆكيش بوو، بەلام منداالىكى
پتبەخشى، پيش ئەوھى منداڵەكە لەدايك ببیت عيمانى ھاوسەرى
مرد و كوچى دوايى كرد، كاتيك منداڵەكە لەدايكبوو، كچيكي جوان
بوو و ناوى لينا ﴿مەريەم﴾.

خیزانه که ی عیمرانیس کاتی مندالّه که ی ورده ورده گه وره ده بوو
نه زره که ی به جیهیّا و ویستی بیبات بو به ینول موقه ددهس بو
ئه وه ی هر خه ریکی خودا په رستی بیت.

بو یه هر له مندالییه وه مهریه م له «به یتول موقه ددهس» بوو،
بو کاریکی پتویست نه بووایه له مزگه وت نه ده چوو ده ره وه، بو
ئه وه ی که که سیکیس له نتوان پیاوه زانا و دیتداره کانی به یتول
موقه ددهسدا سه ره رشتی ئه و مندالّه بکات بو یه تیروپشکیان بو
کرد زه که ریا پیغه مبه ر ده رچوو، چه ند جاریک تیروپشکه که یان
دووباره کرده وه هر زه که ریا پیغه مبه ر ده رده چوو، که میردی
پووری مهریه میش بوو.

بۆيە ئەویش سەرپەرشتی و پەرۋەردەگەردنى مەريەمى گرتە
 ئەستۆي حۆي، مەريەم ھەر لە مندا ئايىھە لەسەر خوداپەرستى
 و پاكى و رەشتەبەرزى گەورەبوو، تاكو گەيشتە ئەوھى لە ناو
 بەنوئيسرا ئيلدا بە خوداپەرست و پاك و رەشتەبەرز ناسرا.
 رۆژيک جوبەرەئيلي فريشته دیتە لای مەريەم، ئەویش زۆر
 دەترسیت، جوبەرەئيليش پتي وت: مەترسە من لە لایەن خودای
 گەورەوھ نێردراوم، ھەرۋەھا موزدەي پیدەدات و ھەوالی ئەوھى
 پیدەدات كە خودای گەورە كورتكى پیدەبەخشییت، ئەویش
 تووشى سەر سوورمان بوو كە چۆن مندا لی دەبییت لە كاتبەكدا
 شوووی نە كەردووه؟

جو بڙه ٿيليش وه لامي دھداتھ وه كه ٺھ وه ويستي خوداي گھوره به
 و ٺھ و كارھ به لاي خوداي گھوره وه ٺاسانه، ھھ ركار ٻڪ خودا
 بيه وٽ ھھ ٺھ و كارھ دھ بٽ، پاشان موڙدھي دا به مھريھم كه
 كوره كھي دھ بٽ به به لڱه و نيشانه و موعجيزه يھ كي گھوره
 له لايھن خودا وه ٻو خه لڪي، كاتيڪ خاتوو مھريھم سكي
 پڙوو، خوي به دوور گرت له خه لڪي و دووره پھريزي گرت، تاكو
 مندالتيكي جواني بوو ناوي (عيسا) بوو.

کاتیک مەریەم بە منداڵیکەووە هات بۆ ناو گەلەکە،
 خەڵکیش پێیان سەیربوو کە مەریەم منداڵیکە لە باوەشدا، بۆیە
 پرساریان لێکرد، ئەویش هیچ وەڵامی کەسی نەدەدا، ئەنھا
 بە دەستی ئاماژەی دەکرد بۆ منداڵەکە، خەڵکیش دەیانوت: چۆن
 منداڵیکە تازە لەدایکبوو قسە دەکات، بەلام لە بەرچاوی خەڵکیدا
 موعجیزەیه کێ گەورە روویدا و بە فەرمانی خودای گەورە ئەو منداڵە
 تازە لەدایکبوو کەوتە قسەکردن و وتی: ﴿من بەندهی خودام و
 خواي گەورە منی کردووە بە پێغمەبەری خۆی﴾.

بۆيە ھەندىك لہ خەلکى پروايان بەو موعجيزە گەورەيە کرد و ھەندىكى
تربشيان ھەر پروايان پىئ نہ کرد و ھەسادەتيان پىئەرد، ئەو جولەکانەي
کە پروايان پىئ نہ کرد ويستيان زيان بە مەريەم و کۆرپە کەي بگەيەنن.
مەريەميش بۆ پاراستنى گيانى خۆي و کۆرپە کەي گەشتى کرد و چوو بۆ
ولآتى ميصر، عيسا بە سەرپەرشتى و چاودىرى داىكى پەرورەدەيە کى
باشى وەرگرت و گەورە بوو، ياش ئەوەي کە ماوەيەك لہ ميصر مانەو،
پاشان مەريەم و کۆرپە کەي گەرانەو بۆ فەلەستين و بۆ بەيتول
موقەددەس.

کاتی که یسوع پیتغه مبه ر گه وره بوو، خودای گه وره ئینجیلی
 بو ره وانه کرد، نه ویش خه لکی بانگده کرد بو ناسین و په رستی
 خودای تاک و ته نها و خه لکی فیری ئینجیل ده کرد، خودای
 گه وره ش پشتگیری نایینه که ی عیسا پیتغه مبه ری به چند
 موعجیزه یه ک کرد، له وانه: به فرمانی خودای گه وره که سی کویر و
 نابینا و که سی نه خووشی چاکده کرده وه و به فرمانی خودا مردووی
 زیندوو ده کرده وه، پاشان هه والی به خه لکی ده دا که چی خواردنیک
 ده خون و چی شتیک پاشه که وت ده که ن.
 هه روه ها هاوه له کانی هه زره تی عیسا داوایان لی کرد که عیسا
 پیتغه مبه ر. داوا له خودای گه وره بکات سفره یه کی خواردنیان له
 ناسمانه وه بو بنیتریتنه خواره وه.

ئەویش داواى لە خودای گەوره کرد، خودای گەورهش سفرهیهکی
 گەورهی خواردنی بۆ ناردنه خوارهوه و هه‌مووان به ده‌وله‌مه‌ند و
 هه‌زاره‌وه لێیان خوارد و کردیانە جه‌ڤێک له جه‌ڤنه‌کانی خۆیان.
 سه‌ره‌رای ئەو هه‌موو هه‌ول‌دانه‌ی عیسا پێغه‌مبه‌ر بۆ بانگه‌وازکردن و
 بانگکردنی به‌نو ئیسرائیل و ئەو هه‌موو موع‌جیزه‌یه‌ش که روویدا‌بوو،
 به‌لام کو‌مه‌لێکی که‌م نه‌بێت بر‌وایان پێ نه‌کرد و شوێنی نه‌که‌وتن،
 هه‌روه‌ها پیلانیان بۆ دانا که بیکوژن، به‌لام خودای گەوره که‌سیکی
 تری خسته‌ سه‌ر شێوه‌ی ئەو، جوله‌که‌کانیش ئەو که‌سه‌یان له‌ناو‌برد،
 خودای گەوره‌ش عیسا پێغه‌مبه‌ری ڕزگارکرد و پاراستی و به‌رزی
 کرده‌وه بۆ ئاسمان.

چىروكى مىھەد پىغەمبەر ﷺ

ئەو سالىھى مىھەد ﷺ تىيدا لەدايكبوو، ئاۋىراۋە بە: «سالى فىل»، ئەۋەش بەھۆى رووداۋىكەۋە بوو، كە تىيدا پاشاى ئەو كاتەى ولاتى حەبەشە ناۋى «ئەبرەھە» بوو، كە لە حەبەشە مالىكى دروستكردبوو ناۋى ئابوو: «قولەيس»، ئەۋىش بۆ ئەۋەى خەلكى لەبرى ئەۋەى بچن بۆ زيارەتى «كەعبە» بۆ حەج و تەۋاف، بچنە ئەو مالىھى كە ئەو دروستى كردبوو، بۆيە بە سوپايە كەۋە ھات بۆ ئەۋەى «كەعبە» بروخىنىت، چەندىن فىلى گەۋرەشى لە پىشى سوپا كەيەۋە دانابوو، كاتىك چوۋنە شارى مەككە بۆ ئەۋەى «كەعبە» بروخىنن، فىلە كان روۋيان نەدە كرده كەعبە و بە پىچەۋانەۋە دەروىشتن.

له و کاتی ههترشکردنه دا بوو که خودای
 گه وره بههوی بالندهی «ته برهن نه بابیل» هوه «که وه ک
 په ره سیلکه» وایه، گله به ردینه یان ده خسته خواره وه بو سه
 سوپاکه و هه موو سوپاکه ی ته فروتوونا کرد، به وهش «که عبه» ی
 پاراست له وهی که نه بره هه و سوپاکه ی بیروختن، محهمه د
 له و ساله دا له دا بکبوو، پتغه مبه ری خوشه ویستمان «که ناوی
 «محهمه دی کوری عه بدوللای کوری عه بدولمو به لیب» ه،
 دایکی ناوی خانوو «ئامینه ی کچی وه هه ب» ه، دوا ی نه وهی که
 عه بدوللا خاتوو ئامینه ی خواست و بوو به هاوسه ری، عه بدوللا
 به مه به ستی بازرگانی روشت و بیش نه وهی بگه ریته وه له شاری
 «یه سرب» کوچی دوا یی کرد.

﴿كە دواتر پېغەمبەرى خوشەويستمان ﷺ﴾

ناوەكەى گۆرى بۆ مەدينە، دواى ماوئەك لە كوچى
دوايى عەبدوللا، محەمەد ﷺ لەدايكبوو، داىكى و باپىرىشى
زۆر دلخۆشبوون بە لەدايكبوونى، كە محەمەد لەدايكبوو،
وەكو عادەتى ئەوكاتە منداڵە كانىان دەدا بە داينىك بۆ ئەوئە
منداڵەكە لە بياپاندا گەورە بىت، كە هەم فېرى ئاكار و رەوشت
و رەفتارە جوانەكان بىت، هەم زمانى پاراو بىت و جەستەيەكى
تۆكمە و بەهيزبشى بىت. بۆئە داىك و باپىرى موخەمەديان ﷺ
دا بە خاتوو ﴿حەلىمەى سەعدىيە﴾، كە وەكو داينى بەختوى
بكات. تاكو تەمەنى بوو بە پىنج سالى لای خاتوو
حەلىمە مائەو، دواى ئەو ماوئە محەمەدى ﷺ
گەراندەو بۆ لای داىكى و باپىرى.

كاتيك تەمەنى گەيشتە شەش سال،

دايىكى باردى بۇ سەردانى گۆرەكەي باوكى كە ناوى

﴿عەبدوللا﴾ بوو، ھەروەھا بۇ سەردانى شارى يەسرىب

بۇ مالى خىزم و خالەكانى، بەلام لەكاتى گەرانهووياندا

خاتوو ﴿نامىنە﴾ ي دايىكى نەخۆش دەكەويت و بەھۆي

ئەو نەخۆش يەشەو كۆچى دوايى دەكات، بۆيە ﴿ئوم

ئەيمەن﴾ كە دايەنى بوو، محەمەدى گەراندەو بۇ لاي

﴿عەبدولموتەللىب﴾ ي باپىرى، تاكو لەژىر سەرپەرشتى

باپىرىدا بىت و چاودىرى و پەرورەدە بىرىت. پاش ئەوھى

ماوھىكە محەمەد لاي باپىرىشى مايوھە و سەرپەرشتى و

بەخىوى كرد، بەلام لە تەمەنى ھەشت سالىدا باپىرىشى

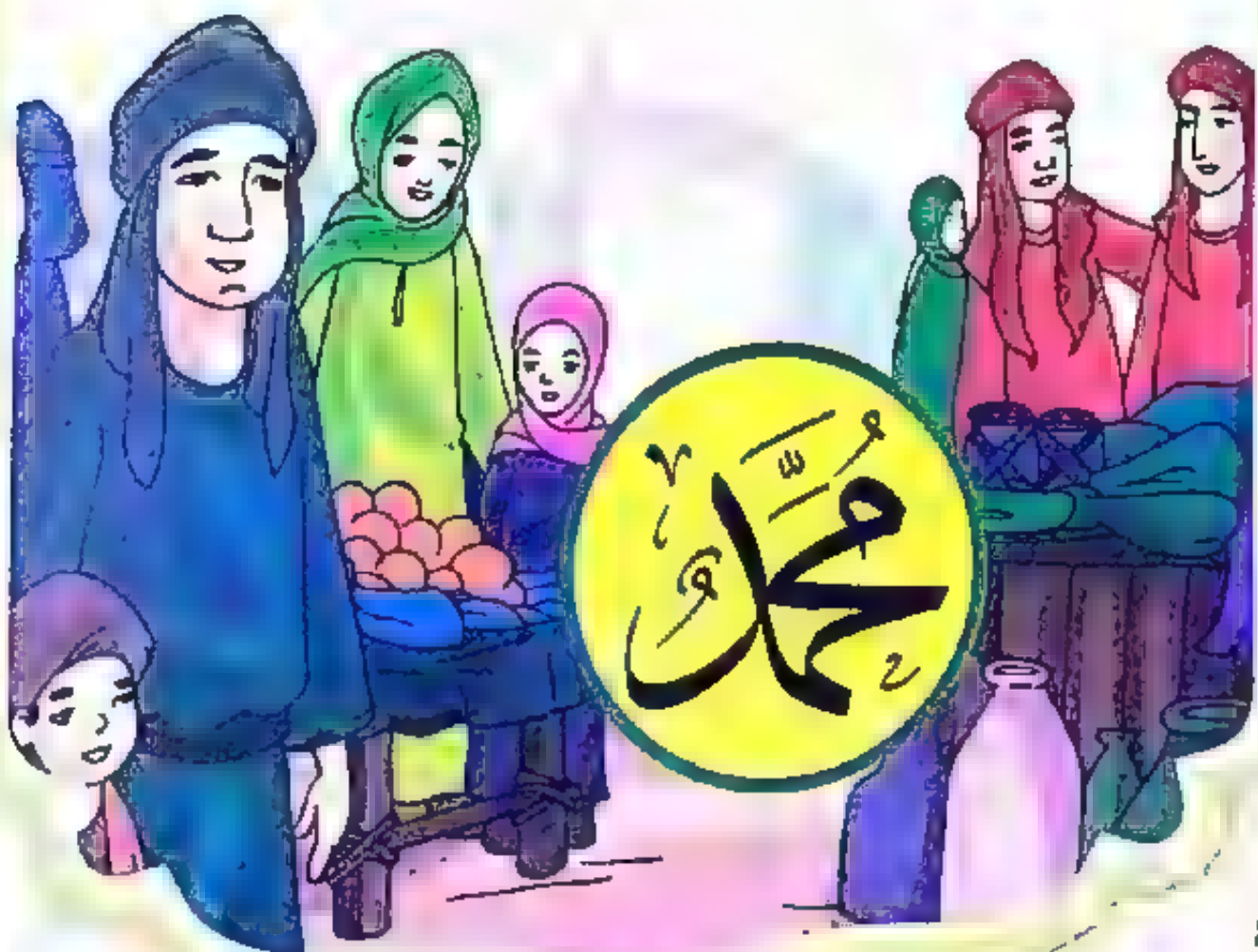
كۆچى دوايى كرد.

بۆيە محەممەد ﷺ بە بېباوك و دايك و بە بى كەسىي
مايه وه، دواتر «**ئەبوالبب**» ي مامى سەرپەرشتىكرد و بە شىئە يەكى
زۆر جوان و وه كو مندا له كانى خۆى بە ختيويكرد.

محەممەد ﷺ هەر له مندا ليه وه خەريكى شوانى و مەر و مالات
له وه راندىن بوو، كاتيك محەممەد گەوره بوو، ناكار و رەوشتىكى زۆر بەرزى
هەبوو، هەروەها له بەر راستگۆيى و دەستپاكى و رەوشتەرزى له ناو
خەلكيدا نازناوى «**راستگۆى دەستپاك**» ي لىنرا.

محەممەد ﷺ كارى بازرگانى بۆ كەسيك كرد كه ناوى خاتوو خەديجه بوو، كه
يەكيك بوو له ئافەرەتە بەرپرز و دەولەتمەنده كانى شارى «**مەككە**» و كارى
بازرگانى دەكرد، بۆيە محەممەدى وه كو سەرۆك و لىپرسراوى كاروانىكى
بازرگانى نارد بۆ ولاتى شام، بۆ ئەوهى بازرگانى بۆ بكات.

محهمه د له وکاته دا لاوټکی پټگه یشتوو بوو،

خاتوو خه د یچه له بهر ده ستپاکی و پراسنگوویی و سهر راستی
محهمه دی هه لېژارد، ټاکو نه و کاره بگریته نه ستوی خو، نه ویش
گه شتی بازرگانییه که ی ته و اوکړد و گه رایه وه و قازانج و خپرو پټریکی
زوری بو خاتوو خه د یچه گه پرانده وه.

پاش تپه پرینی ماوه یه ک له گه پرانه وه ی له بازرگانییه که، محهمه د له
ته مهنی بیست و پټنچ سالی د ابو که خاتوو خه د یچه ی ماره کړد و ژیا نی
هاوسه ری له گه لیدا پټکه یتنا، که له وکاته دا خه د یچه ی کچی خوه یلد
ته مهنی چل سالان بوو، خوی گه وره چهند مندالټکی به محهمه د و
خاتوو خه د یچه به خشی، نه وانیش: **قاسم و عبدالله و زه بنده و روقیه**
و نوم کلثوم و فاطمه بوون. که هه ردوو کوره که ی هه ر به
مندالی کوچی دوا بیان کړد.

دواي تېپه پړينى ماوه يه ك له هاوسه گيرى
 كړدى محمده د ﷺ، سرگه وړه كانى مه ككه بريارياندا كه مالى
 خودا ﴿كه عبهى پېرؤز﴾ نۆژن بكه نه وه، له بهر نه وهى خهريك بوو
 د پرووخوا، له كاتى ته واو بوونى كه عبه دا خهريك بوو كيښه بكه وېته نيوان
 سهروكى هۆزه كانه وه له سر نه وهى كه كامبان بهر د پرېشه كه بخاته وه
 شوپنه كهى خوى، بوبه محمده د ﷺ نه و كيښه يهى به شيوازيكى
 ژيرانه و دانايانه بو چاره سهركردن، نه وېش به وهى عاباكهى دانا و
 بهر د پرېشه كهى خسته سهرى و ههر چمكيكى عاباكهى دا به يه كيك له
 نوپنه رى هۆزه كان، تاكو عاباكه بهر ز بكه نه وه، محمده دېش ﷺ به دهسته
 پېرؤزه كانى خوى بهر د پرېشه كهى خسته وه شوپنه كهى خوى، به مېش
 هه موو هۆزه كانى له پروودانى شهر و ئازاوه بهر دوور گرت و نه و كيښه يهى
 بو چاره سهركردن.

محەمەد ﷺ بژتوی ژبانی به ئیشکردن و کارکردن

دابین دە کرد، هەروەها بەردەوام منداڵانی خوشدەویست و یارمەتی

دەدان و دەستگیرۆبی گەسانی لیفەوماو و هەزاریشی دە کرد.

محەمەد ﷺ زۆر سەردانی ئەشکەوتی ﴿حیرا﴾ ی لە کێوی نور دە کرد،

خاتوو خەدیجە ی هاوسەریشی خواردنی بۆ ئامادە دە کرد، محەمەدیش

لەو ئەشکەوتە دەمایەو و بۆ ئەو ی خوداپەرستی بکات و بێر لە دەسەڵاتی

خودا بکاتەو، کاتیک لە ئەشکەوتە کەدا خەریکی خوداپەرستی بوو،

جوبرەئیلی فریشتە ها تە خوارەو و بۆ لای و پەيامی خودای بۆ هێنا و چەند

نایەتیک قورئانی پەرۆزی بۆ دابەزاند، ئەویش بە پەلە گەرایەو و مالهو،

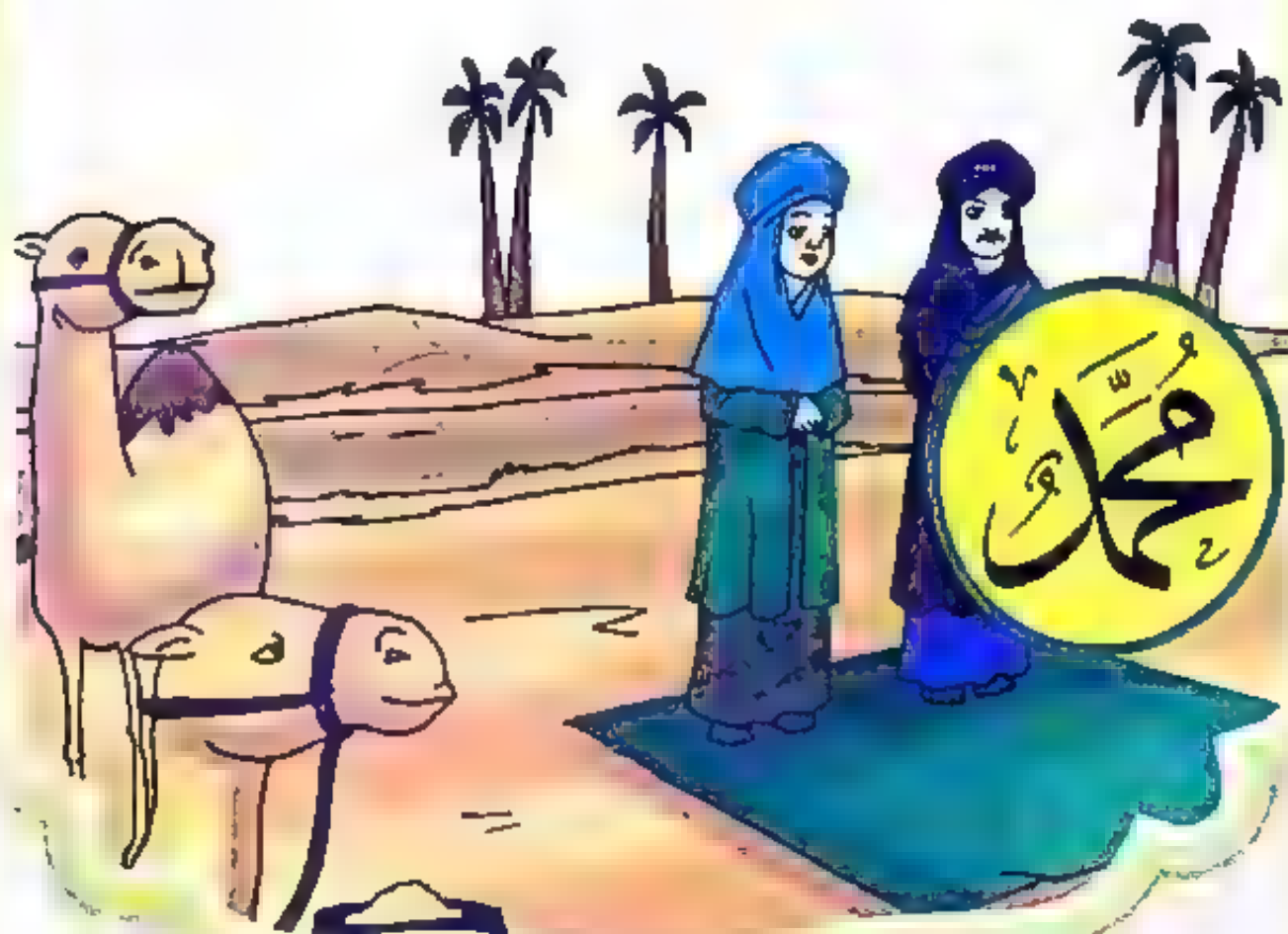
دواتر لە گەل خاتوو خەدیجەدا چوون بۆ لای کابرایەکی بە تەمەن کە ناوی

﴿وەرەقە ی کوری نەو فل﴾ بوو، وەرەقەش پیتی وت: مژدەت لیبت، ئەوا تۆ

بووبت بە پتەمبەر.

له‌دوای نه‌و رووداوانه خه‌دیجه یه‌که‌م که‌س بوو
 که موسولمان بوو و باوه‌ری به پیغه‌مبه‌ر ﷺ هیتنا. دوای نه‌ویش
 نه‌بویه‌گری صدیق و عه‌لی کوری نه‌بوتالیبیش موسولمان بوون.
 ورده‌ورده ژماره‌ی موسولمانان زیادی ده‌کرد، پیغه‌مبه‌ریشمان ﷺ
 موسولمانانی کو‌ده‌کرده‌وه و فیری ناینی ئیسلامی ده‌کردن و باسی تاک و
 ته‌نهایی خوای گه‌وره و ده‌سه‌لاتی خوای گه‌وره‌ی بو‌ده‌کردن و نامۆزگاری
 ده‌کردن، هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌رمان تازیزمان محمه‌د ﷺ له‌شاری مه‌ککه‌دا
 ده‌ستی کرد به بانگه‌وازکردن، نه‌ویش چوو‌ه‌سه‌ر کیتی سه‌فا و خه‌لکی
 مه‌ککه‌ی کو‌کرده‌وه و پیی راگه‌یاندن که خوای گه‌وره کردوو‌یه‌تی به
 پیغه‌مبه‌ر و قورئانی بو‌دابه‌زاندوو‌ه. بو‌یه‌هه‌ندی‌ک که‌س باوه‌ریان پی کرد و
 زۆربه‌ی خه‌لکی مه‌ککه‌یش بر‌وایان پی نه‌هیتنا. سه‌ره‌رای

ئەو ەش كەوتنە دزايە تىكردنى موسولمانەكان
 و زۆرىش نازارى موسولمانەكانيان دەدا و ەوليان دەدا لە
 ئايىنى ئىسلام پەشىمان بېنەو، ەيندە زۆر نازارى پىغەمبەر ﷺ و
 موسولمانەكانيان دەدا، تاكو گەيشتە ئەو ەى بوونە ەوى شەهيدكردنى
 ئافرەتتىكى موسولمان بەناوى **«سومەيە»**، بەمەش ئەو ئافرەتە بوو
 يە كەم شەهيد لە ئىسلامدا، پاشان ەاوسەرە كەى سومەيەشىان بەناوى
«ياسر» شەهيدكرد.

بىباوەرگان بەردەوام بوون بە قسەپىگوتن و گالەپىكردن و نازاردانى
 موسولمانەكان، تاكو ئەو ەى كە ەموو بىباوەرەكان كۆبوونەو و بىريارىندا
 كە ەموو پەيوەندىيەكانيان لە گەل موسولماناندا بىچرىن و شنيان پى
 نەفرۆشن و تىكەلىيشيان لە گەلدا نەكەن و ئابلۆقەبان
 خستەسەر موسولمانان.

موسولمانانیش بهناچاری چوونه شوپنیک پیی

دهگوترا شیوی ئه بوتالیب و لهویدا کووونهوه.

موسولمانان لهو شیوهدا زۆر نازاردان و تووشی نارههتیهکی زۆربوونهوه، تهناهت گهیشه ئهوهی که هینده برسی بوون که خواردنیشیان نهبوو بیخۆن، بۆیه بهناچاری گهلاي درهختهکانیان دهخوارد. هیچ کهسیکیش نهیده توانی یارمهتییان بدات، چونکه بیباوهرهکانی مهککه سزای ئهوه که سانهشیان دهدا که یارمهتی موسولمانهکانی بدایه.

تاكو خوای گهوره رزگاری کردن، ئهویش بهوهی ئهوه ریکهوتنهیان که نووسیبوویان بۆ ئهوه ئابلۆقه دانهی موسولمانهکان، لهناو کهعبهدا ههلیانواسیوو، مۆرانه ههموو کاغهزهکی خواردبوو، تهنها ناوی «الله» نهییت که لهسهر کاغهزه که نووسرابوو.

بۆيە ئەو رېككەوتنەيان ھەلۋە شاھەو ۋە ئەو سزا
 ۋ ئابلۇقە دانە لەسەر موسولمانان ھەلگىرا ۋ موسولمانان
 توانىيان بچنەو ۋ ناو مەككە ۋ بچنەو ۋ ناو مائەكانى خۇيانەو. كە ئەو
 ئابلۇقە دانە ماوھى سى سالى خاياند، دواى ماوھىك لە رزگار بوونيان
 لەو ئابلۇقە دانە، ئەبوتالىبى مامى پىغەمبەرمان ﷺ كۆچى دواى
 كرد، ھەر لەو سالىشدا خاتوو خەدىجەى ھاوسەرى پىغەمبەر
 كۆچى دواى كرد، ئەم رووداوانە زۆر قورس بوو لەسەر پىغەمبەرى
 نازىرمان ﷺ، بۆيە ئەو سالى ناونرا: سالى ماتەمبىنى.

لە دواى كۆچى دواى ئەبوتالىب قورەيشىيەكان زۆر زياتر نازارى
 موسولمانان دىدا، تاكو ئەوھى پىغەمبەرمان ﷺ چوو بۆ شارى ﴿طائف﴾
 بۆ ئەوھى كەسانىك بدۆزىتەو ۋ يارمەتى بدن، بەلام ئەوانىش زۆر
 نازاريان دا ۋ بە نارەھەتى گەرايەو ۋ بۆ مەككە، لەدواى ئەمانە خواى
 گەورە گەشتى ﴿ئىسرا ۋ مىعراج﴾ ى بە پىغەمبەرمان ئەنجامدا ۋ تىيدا
 نوپژ لەسەر موسولمانان فەرزكرا ﴿كە لە شەو ۋ رۆژكدا پىنج نوپژە﴾.

به به رده وامي پيغه مبه رمان ﷺ ده گه را تاكو
 خه لكي بانگ بكات بو ئاييني ئيسلام، تاكو له به كيڤك له
 وه رزه كانى جه جگردندا، پيغه مبه رى خوشه ويست ﷺ ده گه را، تاكو
 له هۆزه جياوازه كاندا خه لكي بانگ بكات بو ئاييني ئيسلام، بۆيه
 له گه ل كۆمه لپك خه لكي شارى به سرييدا كۆبووه وه و بانگه ييشتى
 كردن بو ئه وهى ئاييني ئيسلام وه ربگرن و ببنه موسولمان. ئه وانيش
 پروايان پيكره و سالى داها تووتر ها تنه وه و ژماره يان زياتر بوو، بۆيه
 پيغه مبه ريش ﷺ كه سيكي له گه ل ناردن، تاكو له ئاييني ئيسلام
 شاره زايان بكات و نامۆزگاريان بكات.
 نه و كه سانهى شارى مه كه كه به پروايان به پيغه مبه رمان ﷺ نه كردبوو،
 به رده وام بوون له نازاردانى پيغه مبه ر ﷺ و موسولمانه كان.

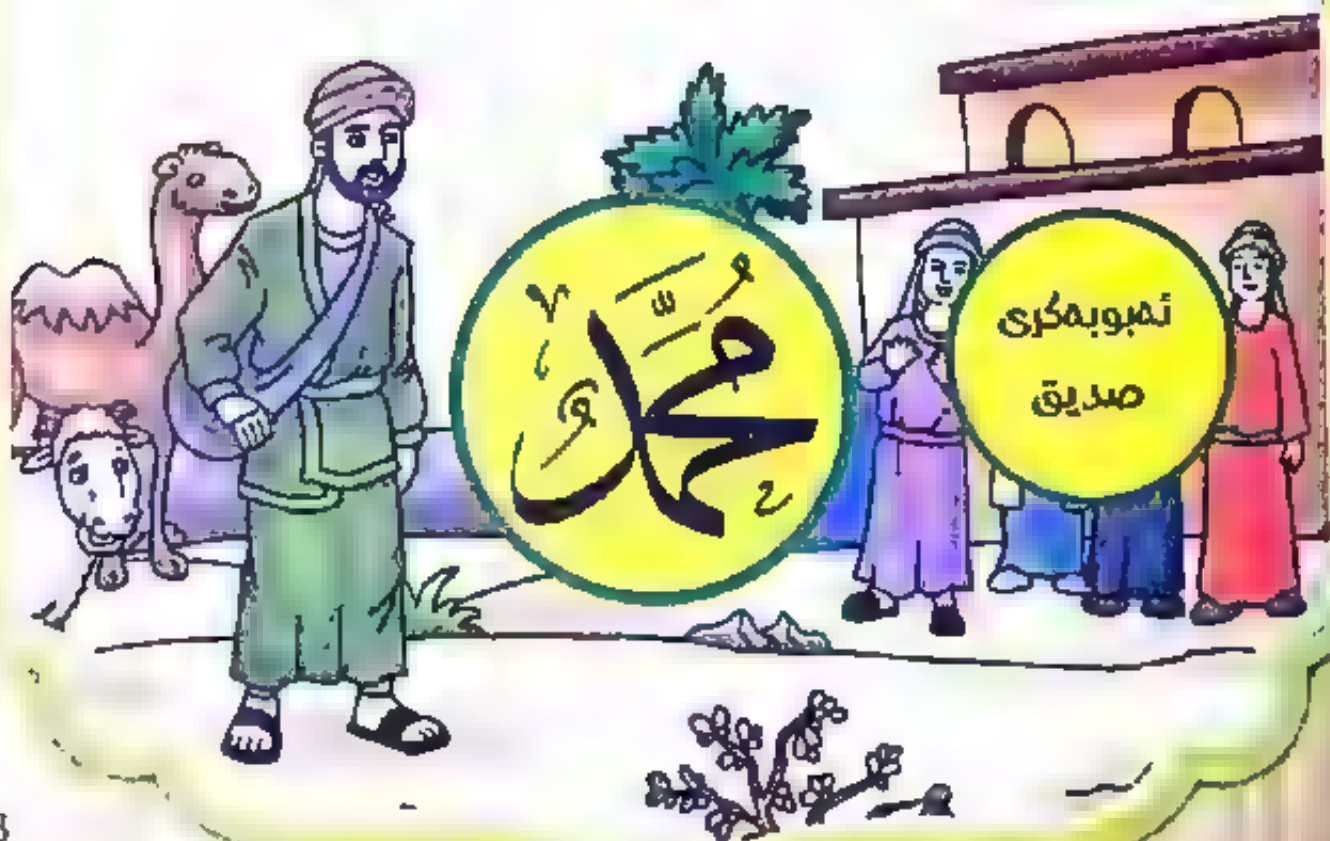

بۆيە خۇاي گەورە رېڭەي دا بە پېغەمبەرى

خۇشەويستمان ﷺ و موسولمانە كان كە كۆچ بكن بۆ شارى
يەسرىب، پېغەمبەرى خۇشەويستمان ﷺ لە پاش كۆچكردى
موسولمانە كان، خۇيشى لە گەل (ئەبوبەكر) ى ھاورتيىدا بە يە كەو
كۆچيان كرد بۆ شارى يەسرىب.

پاشان پېغەمبەر ﷺ لە گەل ئەبوبەكرى ھاوئليدا بەرەو شارى يەسرىب
بەرېكەوتن، لەرېڭەدا تووشى زۆر ناخۇشى و نارەحتى بوون و دواى
چەند رۆژىك گەيشتنە ئەوى، خەلكيش پېشوازيىبە كى گەرموگوريان
ليكردن و بەخېرهااتيان كردن، پېغەمبەرىش ﷺ ناوى شارى
(يەسرىب) ى گۆرىي بۆ شارى (مەدينە).

پاشان پېغەمبەر ﷺ لە شارى مەدينەدا چەند كارتكى گرنگى
ئەنجامدا، لەوانەش: دروستكردى مزگەوت، وەكو شوئيىك بۆ
خوداپەرستى و نويزكردن تيىدا.

ههروه‌ها ههردوو هۆزی «نه‌وس» و «خه‌زه‌ج» ی
 ناشتکرده‌وه و ناشتی به‌رقه‌رارکرد له‌نیوانیاندا، که دوو هۆزی
 گه‌وره‌ی مه‌دینه‌ بوون و چهند سالتیک بوو شه‌ر و دوو به‌ره‌کی
 له‌نیوانیاندا بوو.

پاشان برایه‌تی خسته‌ نیوان هه‌ردوو کۆمه‌لی کۆچکردوووه‌کانی
 خه‌لکی مه‌که‌ و پشتیوانانی مه‌دینه‌وه.

هه‌روه‌ها په‌یماننامه‌یه‌کی نووسی له‌نیوان هه‌موو دانیشتووانی
 شاری مه‌دینه‌دا، له‌سالی دووهمی کۆچیدا جه‌نگی «به‌در» ی
 گه‌وره‌ له‌نیوان موسوڵمانان و بیباوه‌ره‌کانی قوره‌یشدا روویدا، که
 تێیدا موسوڵمانان سه‌رکه‌وتیان به‌ده‌سته‌هێنا.

ههروه‌ها دواي جه‌نگي به‌در جه‌نگي

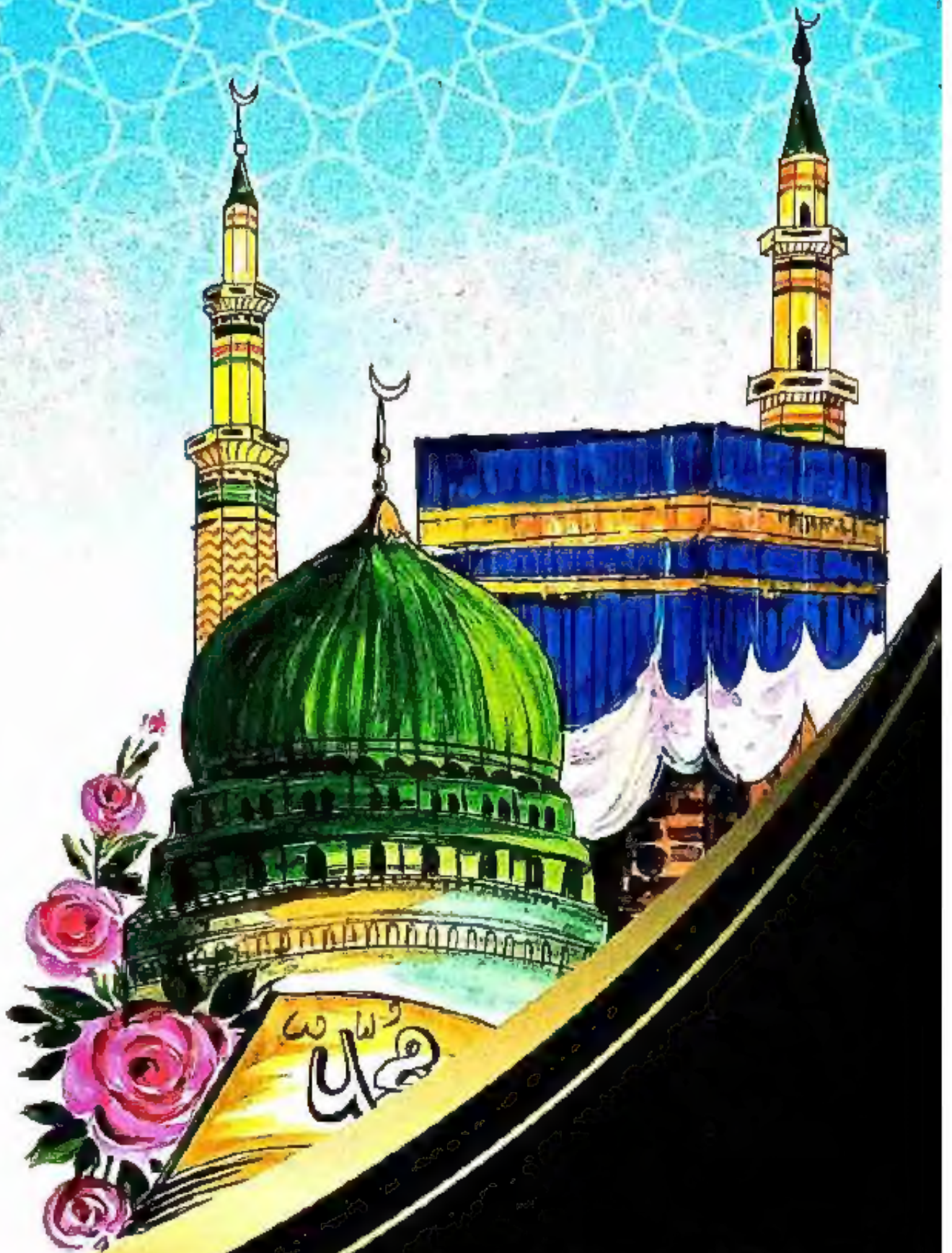
﴿نوحود﴾ يش له سالي سييه‌مي كۆچيدا روويدا، كه له

سه‌ره‌تادا موسولمانان سه‌ركه‌وتن، به‌لام له كۆتايدا شكستيان
هيتا. ههروه‌ها له سالي پينجي كۆچيشدا جه‌نگي ﴿خندهق﴾
روويدا، كه به يارمه‌تي خوداي گه‌وره سه‌ركه‌وتنيكي گه‌وره‌يان
به‌ده‌سته‌هيتا. دواي ئه‌وه‌ي له سالي شه‌شه‌مي كۆچيدا پيغه‌مبه‌ر ﷺ
له گه‌ل موسولمانه‌كان به‌ره‌و مه‌كه‌كه به‌ريكه‌وتن بو ئه‌نجامداني
عومره، به‌لام قوره‌ش نه‌يانه‌يشت بچنه مه‌كه‌وه، بويه ريكه‌كه‌وتنيك
به‌ناوي ﴿ريكه‌كه‌وتنه‌مي حوده‌بييه﴾ له‌نيوان موسولمانان و
قوره‌يشدا مۆركرا، به‌لام دواتر قوريشييه‌كان ئه‌و ريكه‌كه‌وتنه‌يان
شكاند و په‌يمانه‌كه‌يان به‌جي نه‌هيتا.

بۆيە پېغەمبەر ﷺ و موسولمانان خۇيان
 نامادە کرد و رۆيشتن بەرەو شاری مەککە و ئازادیان کرد
 و ھەموو ئەو بتانە ی لەناو کەعبەدا بوو ھەموویان شکاندن و
 کەعبەیان پاککردەووە.
 لە ساڵی ۱۰ ی کۆچیدا پېغەمبەری خۆشەویستمان ﷺ لە گەل
 ھاو لە کانیدا حەجی کرد کە بە حەجی مائاوايي ناسراوہ. دواتر
 گەرایەوہ بۆ مەدینە.
 پېغەمبەری خۆشەویستمان ﷺ لە ۱۲ ی رەبیعی یە کەمی ساڵی
 یازدە ی کۆچیدا کۆچی دوایی کرد.

لە بڵاوەکراوەکانی ناوەندی پوڤشنییری نەدیبان

@eadiban f _adiban bookadiban@gmail.com

07501590032 07501696369 07731974646

5016662682